

GC P.n. Licejska knjižnica
Ljubljana
Jugoslavia

LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto III.

April 1924

ništvo in uredništvo ::
CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA:

R.: Italijansko-jugoslovanska pogodba.
Ing. A. Podgornik: Nekaj o plemenskih
prašičih.

Č.: Bolezni na vimenu.

R.: Varstvo ptičev.

R.: Je krt škodljiv?

Gojenje sviloprejke na Goriškem.

ip.: Deset zapovedi za perutninarje.

Uredništvo: Kje dobim mlado sadno
drevje?

Just Ušaj: Spomladansko cepljenje dre-
ves.

Ing. R.: Angleška ali italijanska modra
galica.

M. Kovačič: Vinska kriza.

Ing. A. Podgornik: Čistite travniški mah.

J. Koglot: Nekaj o grahu.

rev. Fegic: Smisel do združništva.

Imena Zadrug. Združništvo v Jugo-
slaviji.

Uredništvo: Obligacije Benečij.

Al. Bajec: Knjigovodski tečaj.

Čebelarstvo: France Magajna: Začetni-
kom. Božič: Zlata rozga ali vrbak. J. L.

Opravilo v čebelnjaku v aprilu.

Vprašanja in odgovori.

Tržni pregled.

Kaj delamo v mesecu aprilu.

LISTNICA UREDNIŠTVA:

G. F. F. Pošljite še drugo polovico, da
moremo pravilno razporediti.

G. L. K. Deloma je prepozno, deloma
prezgodaj, a pride na vrsto.

G. J. K. Osebnost.

Sotrudnike urednik lepo prosi, da mu do-
pošljejo gradivo do 25. vsakega meseca.

LISTNICA UPRAVE.

Vsem, ki niso še plačali, smo danes usta-
vili pošiljanje lista.

Širite „Gosp. List“

Mnogo novih naročnikov se je oglasilo
za »Gospodarski List«, a še vedno pre-
malo. Prijatelji, širite ga!

Zadruge!

Vse potrebne tiskovine dobite pri
„Zadružni Zvezi“ v Gorici.

CENA OGLASOM:	1 stran 100 Lir
	½ strani 60 Lir
	¼ strani 40 Lir
	⅛ strani 25 Lir

Za objavo v 2 št. 5% popusta, v 3 št.
10%, v 6 št. 20% celo leto 30% popusta.

Kmetovalci!

15/17% superfosfat po 31.— L

kalijeva sol po 45.— L

čilski soliter po 145.— in 150.— L

najboljšo modro galico in žveplo

dobite le pri

Zadružni Zvezi v Gorici

Corso Verdi 37 (skladišče via Morelli 36).

Cepljene trte po najnižjih cenah, murve,
hruške, breskve in drugo sadno drevje po
velikosti prodaja

Rudolf Tavčar, Ivanjigrad št. 13
p. Comeno

Čevljarska zadruga
v **MIRNU** pri Gorici
izdeluje vsakovrstno obuvalo
poznano pod imenom

'ADRIA' ČEVLJI

Edino domače zadružno podjetje te stroke, ki si je pridobilo vsestransko priznanje. Izdeluje čevlje, ki v ličnosti in trpežnosti prekašajo vse druge to-vrstne izdelke.

LASTNE PRODAJALNE:

v Gorici, Corso Verdi 32, v Trstu, ulica Rettori 1, v Celju, Narodni dom. Razpošilja tudi naravnost iz tovarne v Mirnu na debelo in na drobno.

SODI EDVARD BREGANT
Via Moreli 12 -

Izdeluje vsakovrstno kletarsko posodo, sprejema vsako popravilo po zmerni ceni. Prodaja pipe, zamaške itd.

Železnina
Krainer & Comp.
GORICA

v Raštelu šte. 19.

Zaloga raznovrstne železnine, peči in štedilnikov,
kuhinjske posode in drugih železnih predmetov.

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto III.

Štev. 4

April 1924

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Italijansko - jugoslovanska trgovska pogodba.

Po sklenjeni prijateljski pogodbi med Italijo in Jugoslavijo je postalo pereče vprašanje sklenitev trgovske pogodbe med obema državama. Med tem, ko to pišemo se vrše pogajanja med obema državama in gotovo bo v kratkem roku pogodba tudi sklenjena in podpisana.

Trgovska pogodba med Italijo in Jugoslavijo zna naši pokrajini v gospodarskem oziru mnogo koristiti, a tudi mnogo škodovati. Zato je neobhodno potrebno, da se s tem važnim vprašanjem tudi na tem mestu nekoliko zanimamo. Mnogo koristiti danes več ne moremo, a dobro je, da so tudi drugi uvideli važnost tega vprašanja in so — tako vsaj upamo — še pravočasno napravili umestne predloge.

Kaj bo vsebovala trgovska pogodba med Jugoslavijo in Italijo? Gotovo bo potom te pogodbe urejenih več vprašanj in tako ima Jugoslavija ves interes na tem, da dobi v Trstu kos proste luke za izvoz lesa itd. ter uvoz različnega blaga, kjer ne bi imela italijanska finančna oblast nobene besede. Enake točke veljajo za različna mesta v Dalmaciji in drugod. Sledi vprašanje železniških, poštnih in brzojavnih pristojbin itd., mogoče upajmo vsaj — izmenjava kronskih naložb zasebnikov — v jugoslovanskih zavodih pred 3 novembrom 1918 itd. itd. To so gotovo vprašanja, ki tudi nas zanimajo, a ne toliko, kot vprašanje, katero blago in pod katerimi pogoji se lahko med obema državama izmenjuje. To vprašanje reže najbolj živo v naše gospodarsko telo.

Vprašanje vina.

Italija je pri vsaki, dosedaj sklenjeni trgovski pogodbi, skušala doseči najnižjo carino

za čim večjo količino iz Italije izvoženega vina. To vprašanje se obravnava tudi pri sklepanju trgovske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo. V splošnem je Jugoslavija proti uvozu vina, ker bi rada sama izvozila svoje vino, katerega ima mnogo čez lastno potrebo. Posebno bi rada Jugoslavija dosegla ugodne pogoje za izvoz dalmatinskega vina, da bi tako pomagala Dalmaciji, ki se ne nahaja baš v najboljših gospodarskih razmerah.

Italija pa je splošno proti vsakemu uvozu vina, ker je v Italiji itak več milijonov hl vina čez potrebe italijanskih pivcev. Ako bi šli ti odvišni milijoni hl vina iz Italije, bi se vinogradništvo v Italiji opomoglo in ne bi potem tožili o vinski krizi, ki zadeva tudi naše Brice, Vipavce in Istrane, nekoliko tudi Kraševce, posebno živo.

Trgovska zbornica v Gorici je ne podlagi budo naših krogov predlagala rimski vladi, da izsili od Jugoslavije dovoljenje za carine prost uvoz 100.000 hl vina iz Goriške. Ako bi se to doseglo, bi se pri nas vinogradniki oddahnili. Mogoče se bo to dovoljenje doseglo, a žalibog nimamo danes v tem oziru nobenega dobrega izgleda, temveč le strah, da se bo vprašanje izvoza in uvoza vina med obema državama tako rešilo — kot že pišejo nekateri listi —, da bi Italija dovolila uvoz 100.000 hl vina iz Dalmacije, Jugoslavija pa kot kompenzacija uvoz enake količine nad 13% italijanskega vina. Ako bo v resnici to vprašanje tako rešeno, bo to nov udar za naše itak že zmučeno vinogradništvo.

Vprašanje živine.

Vsak naš kmetovalec je danes uvidel, da ima upati stalen dohodek edino od živino-

reje in travništva. Jugoslavija ima kot skoraj izključno poljedeljska država in kot velika producentinja živine, prasičev itd. ves interes na tem, da dobi dovoljenje carine prostega izvoza živine, prasičev in drugih živali v Italijo. Ker uvaža Italija mnogo živih in zaklanih živali, je mogoče, da bo Jugoslaviji v tem oziru nudila marsikatero ugodnost.

Od take ugodnosti bodo pri nas sicer imeli dobiček razni mešetarji in prekupčevalci, naše kmetско ljudstvo pa le škodo, ker bo gotovo jugoslovanska živina tiščala navzdol ceno naši živini.

Vprašanje sadja in zelenjave.

Mnogo črešenj marelic in breskev, pa tudi mnogo drugega sadja in zelenjave se je prodalo na Ljubljanskem in drugih trgih v Sloveniji. Za naše kmetovalce bi bilo velikanske koristi, ako bi mogli sadje, ako ne drugo vsaj zgodnje, uvoziti carine prosto na jugoslovanske trge. Neobhodno potrebno je, da se olajša tudi prehod čez mejo.

Vprašanje mlečnih izdelkov.

Pred vojno je prihajalo na naše obmorske trge zelo mnogo mleka iz Ljubljane in drugih krajev, ki spadajo danes pod

Jugoslavijo. Gotovo bo Jugoslavija v tem oziru skušala pridobiti razne ugodnosti, da bi tudi danes pošiljala mleko k nam. Izvoza mleka na naše trge — Trst, Pulj, Reka — ne bi smela Italija nikdar dovoliti, ker so itak vsi trgi preplavljeni z našim mlekom, in niti to nima dovoljnega odjema. Isto velja tudi za razne mlečne izdelke, kot sir in maslo. Gotovo bi sir naših Gor dosegel trenutno celo boljše cene na jugoslovanskih trgih kot v tuzemstvu in bi bil izvoz kolikor toliko upravičen; seveda dovoljen ne bo, ker mora Jugoslavija podpirati mlekarstvo svojih državljanov.

Vprašanje lesa.

Jugoslavija bo skušala doseči, in mogoče bo tudi dosegla carine prost uvoz lesu na italijanske trge, vsled česar bodo naši posestniki gozdov udarjeni.

—:—

Pregledali smo samo par vprašanj, ki se obravnavajo pri pogajanjih za trgovsko pogodbo med obema državama. Način, kako bodo ta vprašanja rešena, nas ne sme pustiti popolnoma hladnokrvne, ker se moramo zavedati, da se gre tu za našo kožo, za našo gospodarsko bit ali nebit.

R.

Nekaj o plemenskih prašičih.

Pred vsem je zelo važno, da uporabljamo za plemensko rejo le zdrave in krepke živali, ki imajo dolgo, široko in globoko truplo, zdrave suhe kosti in pravilno hojo. Manj vredne ali v razvoju zaostale in šibke živali nam ne bodo dale nikdar lepega in krepkega zaroda, vsled česar jih ne smemo rabiti za plemensko rejo. Tudi je vpoštevati pri odbiri plemenskih živali rodovitnost, ješčnost in neizbirčnost v krmi. Pri odbiranju plemenskih svinjk tudi ne smemo pozabiti na mlečnost. Kaj nam pomaga, če imamo še tako rodovito svinjo-plemenico, ki pa nima že v prvih tednih dovolj mleka za prehrano svojih mladičev. Ne puščajmo ali ne kupujmo mladičev za pleme, ki so od svinj-prvesnic. Boljše je, da si priskrbimo mladiče, ki ni-

so od prve, temveč druge, tretje ali še poznejše skotitve.

Prav pogostoma se opaža pri nas to napako, da se pripušča še premlade in ne dovolj razvite svinje k merjascu. Iz prezgodaj pripuščenih svinj pa ne postane nikdar to, kar bi moglo iz njih postati. Iste ostanejo le majhne, šibke in nerazvite. Tudi mladiči so navadno le šibki in slabotni. Zategadelj je pripustiti svinjo šele, ko je dovolj dorastla in se zadostno razvila, kar pa ni pričakovati pred starostjo 9. mesecev, pa če se še tako hitro in dobro razvija. Enako tudi ni rabiti merjasca za plemenitev, dokler ni star 9 mesecev do 1 leto. Izogibajmo se vsake sorodne plemenitve, ki se posebno v prasičjereji prav hitro in bridko maščuje. Ako smo prišli do vse-

stransko dobre plemenske svinje, ne rabi-
mo je samo za enkratno skotitev. Pustimo
jo za pleme vsaj do 4. ali 5. leta, da se po
njenih mladičih kolikor mogoče razmno-
žijo njene dobre lastnosti prasičjereji v
prid.

Paziti moramo na to, da živali namenu
primerno krmimo s pravilno sestavljenimi
krmskimi odmerki. Plemenske svinje je
treba vedno dobro krmiti, vendar pa jih
ne smemo pitati.

Zelena krma (paša) in pa nekoliko zna-
tih krmil so najbolj primerna za krmljenje.
Če krmimo plemenskim svinjam prevelike
množine krompirja, postanejo rade pre-
debele. Preveč vodena krmila pa slabijo
živalsko telo. Pripravna krma za brejo
svinjo, ki je težka 100 kg, je n. pr. 10 kg
krmske pese in 2 kg ječmenovega zdroba
na dan, za plemenskega merjasca iste te-
že pa n. pr. 15 kg domače detelje in $\frac{1}{2}$ kg
ovsa. Krmiti je najbolje po trikrat na dan.
Pred vsakim krmljenjem odstranimo iz
korita vse morebitne krmske ostanke ko-
rito samo pa moramo skrbno osnažiti. Po-
trebno je tudi, da dobijo živali vsak dan
svežo vodo.

Ako hočemo, da nam ostanejo ple-
menske živali dolgo časa sposobne za ple-
me in da se nam bodo dobro sponašale, je
neobhodno potrebno, da jih vsak dan pu-
ščamo na prosto, kjer se lahko dovoljno
gibljejo. Dobro je tudi, če se imajo poleti
priliko kopati. Tudi za negovanje in redno
snaženje kože so prasiči zelo hvaležni.

Najbolj pa moramo skrbeti, da imamo
za plemenske prasiče tudi primeren svi-
njak, ako hočemo, da ostanejo zdravi in
da bodo dobro uspevali. Zastarelo nazira-
nje, da je za prasiče vsak temen umazan
prostor še dovolj dober ali celo predober,
je popolnoma napačno. Čas bi bil že, da bi
se to tudi pri zidanju in obnavljanju ali
preurejevanju svinjakov vpoštevalo. Svi-
njak mora biti zračen, dovolj svetel, pri-
merno topel, suh in snažen. Vsaj enkrat v
letu bi ga morali pobeliti. Zdravi svinjaki,
sveži zrak, zadostno gibanje in snaga so
poleg primerne krmiljenja in pravilnega
odbiranja plemenskih živali glavni pogoji,
ki bi jih morali strogo vpoštevati v prasi-
čjereji. Čim skrbnejši smo v tem oziru,
tem večje koristi lahko dosežemo.

Ing. A. Podgornik.

Bolezni na vimenu.

Vime je del kravjega telesa, v katerem
se nabira mleko v takozvanih mlečnih žle-
zah. Od velikosti in zdravja vimena je od-
visna v veliki meri množina in pa tudi ka-
kovost mleka, ki ga nam daje krava. Že
po obliki vimena se dostikrat prav dobro
presodi, če je krava dobra mlekarica
ali ne.

Vime od dobre kravo-mlekarice je ve-
liko in štrli daleč čez trebuh in tudi daleč
med zadnje noge, sesci na vimenu so veli-
ki in dolgi, koža na vimenu je fina in fina
je tudi dlaka na tej koži, na nežni koži je
pa precej finega praha. Na dobrem vimenu
vidimo velike, razločne in lepo zavite mleč-
ne žile. Zdravo vime upade po molži po-
polnoma in postane ohlapno. Kdor kupuje
kravo za mleko, naj pregleda in otiplje vi-
me prav natanko, kadar je krava izmolže-
na in je vime popolnoma ohlapno. Polno
vime prikrije marsikatero napako, poseb-

no trde in stare otekline, ki nastanejo več-
krat vsled tuberkuloze (jetike) vimena. Da
bi prikrili take napake, vodijo ljudje čisto
krave na sejmove s kolikor mogoče polnim
vimenom, kar je seveda zelo mučno za ži-
val in pa tudi slabo za zdravje vimena.
Previden kupec se seveda ne bo dal varati
s takim prenapolnjenim vimenom ter bo
dal kravo najpoprej dobro izmolziti in bo
še-le na to dobro pregledal in otiplal vime.

Bolezni vimena so često posledica napak
pri molži ali pa posledica nepazljivega,
napačnega ravnanja z vimenom. Najna-
vadnejša bolezen na vimenu je *vnetje vi-
mena* ali *volčič na vimenu*. Vime se vname
lahko vsled prehlajenja ali vsled tega, ker
se ne izmolze vime do čistega, do zadnje
kapljice; lahko se vname vime tudi če za-
idejo iz stelje ali gnoja kužne snovi v ses-
ce ali pa v majhne ranice, ki nastanejo pri
sesanju vsled ostrih teličkovih zobčkov,

vsled nerodne molže ali kako drugače. Vnetje vimena se tudi lahko prenese z vimena na vime posebno na ta način, ker imajo ljudje, ki molžejo, sem in tja to čudno naravo, da izmolžejo prve kapljice mleka sebi v roko in molžejo potem z ostanke tega mleka na roki drugo kravo.

Kadar se vname vime, zateče večji ali manjši del vimena in ta del postane bolj trd in boleč. Mleko v takem vimenu se izpremeni in postane rumenkasto in voden, v njem je vedno tudi večja množina majhnih koščkov strjenega, zgrizenega mleka. Krava sama se počuti slabo, je le malo ali nič in tudi ne prežvekuje. Telesna vročina se zelo zviša, dostikrat na čez 40 stopinj in blata gre od krave le malo in tudi to je trdo in zapečeno. Vnetje vimena je resno obolenje, katero je treba takoj in temeljito zdraviti, ker sicer se lahko zgodi, da se pokvari vime za vselej. Vsled vnetja vimena ostanejo lahko celi deli vimena trdi ali pa razpadejo in odmrijejo vsled gnojenja. Gnojenje v vnetem vimenu je včasih tako hudo, da ga je mogoče ustaviti in odpraviti le z živinozdravniško operacijo.

Kadar oboli krava na vnetju vimena, moramo skrbeti v prvi vrsti za to, da bo vime vedno kolikor mogoče prazno. V ta namen izmolzimo vime vsaj vsake dve uri do čistega, polagajmo kravi le malo krme in dajmo ji precej odvajalnih zdravil na primer lanenega olja ali grenke soli po $\frac{1}{2}$

kg na dan, da ne bo trpela žival na zaprtju in da se bo zmanjšala telesna vročina. Obolelo vime moramo pred vsem čebro greti. Vime grejemo navadno na ta način, da pritrdimo na vime s pomočjo rjuhe, ki jo zavežemo na križu, gorko laneno seme ali pa gorko oparjeno seno. Seveda se pa morajo ti obkladki obnoviti, ko so se shladili, ker mrzel obkladek bi ne koristil nič. Vime se greje tudi, ako se maže z oljem, neosoljeno mastjo ali pa z močnimi mazili, ki jih dobimo v lekarni na živinozdravniški recept. Pri zdravljenju pa ne smemo nikdar pozabiti na to, da se mra kravo pogosto izmolzti in da se mora vsa izmolžena tekočina, v kateri se nahaja vedno mnogo škodljivih in nalezljivih snovi, takoj odstraniti iz hleva.

Kakor vse bolezni, tako se tudi bolezni na vimenu lažje zabranijo kakor zdravijo. Vime bomo obvarovali pred obolenjem če skrbimo za vedno čisto stello, če pazimo, da ne pride kravji rep v dotiko s hlevskim gnojem in če krmimo kravo po molži in ne pred molžo. Ko je odtelila krava, posebno pa še, ko se je iztrebila, omijmo ji rep in vime z milom in mlačno vodo. Pred molžo odrgnimo vime s suho in čisto cunjjo in kdor molze, naj si umije dobro svoje roke pred molžo in po molži. Ako opazimo na vimenu majhne ranice, ne dotikajmo se jih med molžo in namažimo jih z oljem ali s čisto mastjo. Č.

Varstvo ptičev.

V vseh kulturnih državah, posebno v velikih mestih, imajo posebna društva, ki podpirajo varstvo ptic. Ta društva stavijo zakonodajnim zbornicam različne predloge za varstvo ptic in vzdržujejo tudi lastna krmiljišča za ptice, ki pridejo prav posebno v zimskem času, ko si ptice v prirodi težko nabavijo potrebno hrano. Namesto vsega tega imamo pri nas v vsakem mestu en pravecati ptičji trg in v restavracijah na jedilnem listu posebno jed, ki je navadno »polenta con uccelletti«. Različni kraji različni okusi.

S kmetijskega stališča gledano so ptiči zelo koristne živali, pravi dobrotniki kmet-

skega stanu. »Gospodarski List« je v svoji lanski oktoberski številki na strani 214 objavil v številkah, koliko različnega mrčesa uniči posamezen ptič. Na onem mestu je rečeno, da uniči ena lastvica dnevno okoli 1500 muh, ena jerebica pozoblje letno okoli 30.000 različnih črvov, da odneseta vrabec in vrabica dnevno okoli 5000 gosenic v svoje gnezdo itd.

Že iz teh malo številk razvidimo, koliko korist nam delajo ptiči, ki so pri nas žalibog edini uničevalci različnega živalskega mrčesa. Itak trpi naš kmetovalec vsako leto velikansko škodo od različ-

nega mrčesa, kolikšna škoda pa bi bila, ako bi odpadla pomoč ptičev?

Ker je naš narod v splošnem reven narod, si posameznik ne more dovoliti žrtve recimo 100.000 dolarjev za varstvo ptičev in tako tudi ni mogoče, recimo v Gorici, iti na trg sv. Antona ter spustiti v svobodo vseh ujetih a še živih ptičev, a vendar marsikaj lahko storimo, in to vsak naš kmetovalec. Pri nas imajo otroci navado stikati po gnezdih, ubivati jajčka, nositi domov mački mladiče. To moramo na vsak način zabraniti in dolžnost vsakega

našega človeka je da kot g. Koren posvari vsakega paglavca, ki bi hotel škoditi ptičem, našim prijateljem in pomočnikom.

Po nekod je široko vpeljana navada, da stavijo na sadna drevesa hišice za škorce in druge ptiče, navada, ki ne bi škodila, ako bi postala železna srajca tudi pri nas.

Marsikdo bo rekel: kaj bom ščitil ptiče, ko jih drugi uničujejo in še niti oblast za to mnogo ne briga. Vsako tako govorjenje je ničvredno in neumestno, ker znak moža je, da napravi svojo dolžnost, ako je drugi tudi ne izpolnijo.

R.

Je krt škodljiv?

Ko sem enkrat rekel nekemu kmetu, ki je ravno ubil enega krta, da ni prav storil, češ krt je koristen, mi je odgovoril: samo da h... dobim, pa bomo videli: ali je koristen. Kolikor sem jih dobil in kolikor jih bom dobil, vse bom uničil.

Enakega mnenja je večina naših kmetovalcev in večina tudi ubije vsakega krta, katerega more doseči. In vendar ni tako ravnanje pravilno.

Vzel sem v roke različne nemške in italijanske knjige, ki govore o živalskih škodljivcih na našem polju in senožetih, pa nikjer, tudi v Erječevi knjigi »Naše škodljive živali« ni rečeno, da je krt škodljiv. Znanost je že davno uvidela, da je krt poljedelstvu, posebno pa travništvu, koristen. Najboljše pa je, da je tudi mnogo kmetovalcem že spoznalo koristnost krta. V tem oziru je značilna zahteva po zakonitem varstvu krta, ki so jo predložili v Nemški Avstriji ravno kmetski poslanci. Žalibog so tam poslanci prišli mnogo prepozno in to še le tedaj, ko so bili že iz večine kožuhčkov krtov izdelani dragoceni damski kožuhi. Seveda je med našimi kmetovalci in nemško-avstrijskimi precejšnja razlika.

Marsikateri naš kmetovalec preklinja krta in se jezi nad njim, češ da nepridivraj rije zemljo, spravlja na senožeti nepotrebno zemljo na vrh, kvari travnik, grize travi koreninice itd. itd. Splošno vla-

da mnenje, da je krt kriv, ako se senožetna ruša redči in suši.

Ali je temu krt kriv! Ne, temveč redčenju in sušenju ruše so vzrok razne gliste, gosenice, črvi in podoben mrčes, ki izpodjeda koreninice rastlinam. In ravno krt je ona žival, ki ta mrčes uničuje in s tem svojim delom koristi poljedelcu. Ako kmetovalci uničijo krta, škodijo s tem sami sebi, ker pokončajo s tem svojega prijatelja in pomočnika.

Posredno koristi krt tudi s tem, da prihaja po njegovih podzemeljskih poteh v zemljo zrak, katerega potrebuje korenina rastline ravno tako, kot človekova pljuča.

Ponekod je krt tudi škodljiv in sicer tam, kjer so napravljeni jezovi proti preplavljanju polj, kot recimo na bregovih nižavskih rek. Krt rije tudi v jezovih in v obrežnih obrambenih napravah in njegove podzemeljske poti so zelo lahko vzrok, da teče po teh poteh voda in napravi na poljih veliko škodo. Ker pa manjkajo pri nas take naprave ob rekah, naši kmetovalci od tega ne morejo trpeti škode.

Za kmetijstvo v naših krajih je krt samo koristen in zato ga bi morali naši kmetovalci ščititi in ne ubijati. Sitno delo, ki nam ga krt napravi, bi moral naš kmetovalec potrpežljivo opraviti z zavestjo, da ima tudi krtovo življenje koristen smoter. Krtine pa moramo na vsak način zvarnati.

R.

Gojenje sviloprejke na Goriškem.

Zgodovinar Carlo Morelli pravi, da se ga gojenje sviloprejke na Goriškem že v 16. stoletje, ko so začeli goriški kmetovalci zasajati murve in z listjem krmiti sviloprejke. Ker pa ni bilo v Gorici tedaj posebne tkalnice, so kmetovalci prodajali bube v Vidmu.

L. 1566. se je neki Melhior Rossi iz Tridenta ponudil oblasti, da sezida v Gorici na lastne stroške posebno tkalnico pod pogojem, da mu goriška oblast jamči monopol nad trgovanjem z bubami vsaj za dobo 25 let. Goriška oblast ni hotela sprejeti tega načrta, ker se je bala, da bi komaj nastajajoča obrt vsled odurošstva bila uničena in onemogočena.

Velikoga razmaha pa ni zadobilo gojenje sviloprejk na Goriškem do 18. stoletja, ko je bila ustanovljena tudi prva tkalnica v Terzu. V 18. stoletju je izdala oblast posebno postavo in navodila, ki so podpirala in ščitila murvine nasade in bolj intenzivno gojenje sviloprejk.

V naslednjem stoletju, in sicer v drugi polovici prejšnjega stoletja, je bilo ustanovljeno v Gorici kmetijsko-kemično preizkuševališče, ki je imelo nalogo proučiti nepravilnosti, ki so nagajale gojenju ter uničevati in onemogočati različne bolezni, ki so tedaj popolnoma kvarile proizvod. To preizkuševališče je tudi začelo pridobivati sviloprejkino seme (jajčeca) po pasturjevem načinu, ki se še v dno uporablja, to je celularni ali celični način. Vsled pospeševanja od strani preizkuševališča v Gorici in drugih pospeševalnih odredb oblasti, se je gojenje sviloprejk precej razširilo in je mnogo obetalo.

Protí koncu 19 stoletja pa je avstrijska vlada začela očitno zanemarjati gojenje sviloprejk, tkalnice so se zaprle in kmetovalci so bili prisiljeni gojiti sviloprejkole za izvoz ali pa gojenje opustiti. Večinoma so napravili zadnje, posebno še, ker je avstrijska vlada podpirala vinogradištvo in sadjerejo, panoge, ki so se razširile na račun gojenja sviloprejk, posebno v Brdih, v Vipavski dolini in tudi v Soški dolini. Kmetovalci so uničevali eno murvo za drugo, in končno je zadala zadnji in naj-

hujši udar svetovna vojna. Murvini nasadi, ali bolje rečeno košate murve so danes v našem ozemlju redke in zato ne more naša pokrajina takoj uživati od gojenja sviloprejk oni dobiček, ki bi ga lahko drugače.

Brezdvoma je zemlja in podnebje na Goriškem ugodno za murvine nasade in zato jih moramo tudi postaviti. Ugoden je pri nas tudi še en predpogoj in ta je, da so po vojni razrušene in na novo postavljene stavbe proste bolezni, ki so pred vojno večkrat pokvarile celotni proizvod.

Ker se kmetovalci v splošnem dobro zavedajo važnosti gojenja sviloprejke in ker jih bo marsikdo tudi letos gojil, pozivamo vse one, ki se z gojenjem hočejo pečati, da se točno drže navodil, ki jih najdete v lanskem »Gospodarskem listu« na straneh 92—94. Posebno moramo paziti:

1.) na prostor, kjer naj gosenice žive. Prostor mora biti zračen, oskrbljen s pečjo in toplomerom,

2.) Z izvoditvijo gosenic začnemo tedaj ko začne murva zeleneti, letos torej nekoliko pred Veliko nočjo;

3.) V različnih dneh izvodene gosenice ne smemo mešati.

4.) Onemogočiti moramo vsak skok ali padec toplote, za to nam služi peč in toplomer.

Naši ljudje puste vplivati na sviloprejkino seme toploto ognjišč in štedilnikov, kar nikakor ni pravilno, temveč zelo škodljivo, ker je tako toplota poddržena velikemu spreminjanju. Ako je velik ogenj, tedaj doseže toplota tudi 30, 40 in celo več stopinj, kar je za mnogo pretoplo. Najvišja stopinja toplote, ki je upravičena šele v zadnjih dneh izvoditve, sme dosežati 23½ °C.

Ravnati »po domače« pri sviloprejki, ne kaže, ker s tem lahko napravimo ves naš izdatek in vse naše delo, ves naš trud. Držati se moramo točno navedenih. Nekoliko več pazljivosti pri sviloprejkah edino koristi.

Zavedati se moramo, pa zahteva gojenje sviloprejk sicer zelo mnogo pazljivosti in truda, a eno in drugo je visoko poplačano.

Deset zapovedi za perutninarje.

1. Skrbi za zgodnjo valitev; po mesecu maju pusti valiti le, če hočeš imeti perutnino za zakol. Le piške, ki so se izvalile pred junijem, se bodo čez poletje lahko popolnoma razvile, bodo krepke in odporne ter bodo dobro nesle že v jeseni in pozimi, ko je cena jajc najvišja.

2. Zakolji vsako kuro po končanem tretjem, najkasneje četrtem letu; takšne stare kokoši ne plačujejo več krme z nesenjem jajc, imajo pa še vedno okusno meso in dajo dobro juho.

3. Vsako drugo ali tretje leto preskrbi si zdravega in krepkega petelina, ki je eno do tri leta star; računaj pri lahkih in srednje težkih kokošjih pasmah na vsakih 8 do 10 kokoši enega petelina.

4. Jajca, ki jih hočeš podložiti vzemi le od zdravih in najkrepkejših kokoši, ki najbolj nesejo; jajca ne smejo biti nad 14 dni stara in morajo biti dovolj težka, oplojena in snažna. Njih lupina mora biti cela in trdna.

5. Varuj pred vlago vse kokoši, posebno pa piščeta; suhi mraz škoduje manj.

6. Kokoši uspevajo najboljše tam, kjer se lahko prosto gibljejo in si iščejo same potrebno zeleno hrano itd. Kjer tega ni, jim je treba vsaki dan dati zelenjad, travo, salato itd.

7. Krmi redno dvakrat do trikrat na dan, mlada piščeta prvih 6 tednov še po večkrat in posebno skrbno; ne dajaj preveč mokre krme.

8. Daj na razpolago kokošim vedno svežo pitno vodo.

9. Posodo za krmila in vodo snaži vedno redno in dobro.

10. Kurnik mora biti snažen. Treba ga je vsaj vsaki osmi dan temeljito oznažiti in dvakrat v letu pobeliti vse stene z apnim beležem pomešanim s petrolejem, da se ne zaredi in razpase mrčes. Če je kokošje dvorišče majhno, je treba paziti, da se tudi to preveč ne onesaži; zato ga večkrat prekoplji in rabi pri tem kakšna razkuževalna sredstva. *ip.*

Kje dobim mlado sadno drevje?

Opaza se pri nas, posebno pa tam, kjer trta odpoveduje, da so naši ljudje začeli misliti na sadjerejo v izdatnejši meri, kot dosedaj. Tudi na zatiranje raznih živalskih in rastlinskih škodljivcev na sadnem drevju, mislijo naši ljudje mnogo bolj, kot prej in veseli nas ta važen uspeh »Gospodarskega lista« in gospodarskega čtiva sploh, za katero so postali naši ljudje bolj dovzetni kot kedaj prej.

Dan na dan prihajajo k podpisanemu ljudje iz raznih krajev dežele in vprašujejo, kje bi mogli dobiti mlado sadno drevje, kot breskve, marelice, hruške, itd. Prihajajo pa tudi danes, koncem meseca marca, ko bi moralo biti sadno drevje že davno vsajeno.

Pri nas je sploh vpeljana ta grda naveda, da živimo od danes do jutri in ne računamo za eno leto naprej. Kmetovalci, ki bi radi kupili in zasadili mlado sadno drevje, se zmislijo na to šele tedaj, ko je prepozno ali že skrajni čas, da se zasadi; po-

dobno je tudi z drugimi kmetijskimi potrebščinami, modro galico in žveplom, umetnimi gnojili in semeni itd. Umevno je, da je marsikateri kmetovalec za svojo počasnost primerno kaznovan, ker ali željenega blaga ne dobi, ali če ga dobi, dobi izbirek in še tega mora drago plačati. To se je pokazalo posebno letos pri breskvah, a tudi pri drugih sadnih sadikah. Breskvo-vih sadik bi letos prodali na našem trgu še nekaj tisoč kosov, a jih ni bilo dobiti, bile so vse razprodane.

»Gospodarski list« je že v lanski avgustovi številki na strani 160 priobčil poseben članek z naslovom »Kmetje, breskve so drage« in pozval ljudi, naj se za to vprašanje zanimajo. Kljub temu pozivu si je le malokdo nabavil pravočasno breskvo-ve sadike.

Kedaj pa si jih moramo zagotoviti? Breskvo-ve in tudi druge sadne sadike si moramo na vsak način zagotoviti že v je-

seni, to pa vsled tega, ker vzimajo v razsadnikih sadnih sadik sadike v jeseni iz zemlje in jih tudi tedaj nasplošno največ prodajo, ker drugod imajo navado, da posajajo sadne sadike že v jeseni, in ne tako kot pri nas, šele v marcu mesecu.

»Kdor prvi pride, prvi melje« pravi pregovor in zato si izberejo prvi odjemalci sadnih sadik tudi najlepše sadike in vsak poznejši odjemalec dobi slabše blago, ker postaja isto vedno večji izbirek. V jeseni so sadne sadike tudi mnogo bolj po ceni kot spomladi in tako bi bilo mogoče lansko jesen nabaviti si večjo količino prvovrstnih ameriških breskev po ceni 1.50 L za kos, spomladi pa je stalo mnogo slabše blago, in glede vrst mnogo manj zanesljivejše, cele 3.50 L. In niti za to ceno jih ni bilo dovolj.

Predvidevati je, da bodo naši kmetovalci, posebno v Vipavski dolini in v Brdih od

leta v leto posvečali več pažnje breskvam in marelicam. Ako smo prisiljeni vpostaviti naše breskve in marelične nasade s kupljenimi sadikami, tedaj jih moramo naročiti v jeseni in v tem oziru bo šlo uredništvo »Gospodarskega lista« kolikor mogoče na roko s posredovanjem, nasveti itd. Da pa bo v resnici mogoče kaj napraviti, je potrebno da kmalu, na vsak način pa pred mesecem oktobrom vemo, koliko in kakšnih sadik potrebujemo. Edino s pravočasno naročitvijo, bomo dosegli nizko ceno in dobili prvovrstno blago.

Pri vsem pa ne smemo pozabiti na to, da pridemo najcenejše do sadnega drevja z domačim cepljenjem. V tm oziru pa je neobhodno potrebno, da se nabavijo res prvovrstni cepiči od vrst, ki bodo gotovo rodile in dale lep sad. Nabavo cepičev bi tudi lahko organizirali, sicer nekoliko težje. O tem pozneje.

Uredništvo.

Spomladansko cepljenje sadnih dreves.

Ko sem bil še potovalni učitelj za kmetijstvo, sem mnogo hodil po deželi. Na potu sem opazil, da se večina cepičev na sadnem drevju ni prijelo in se posušilo. Vzrok temu neuspehu je navadno iskati v tem, da se potrebne cepiče ni nabralo v pravem času, ali pa v nepravilnem cepljenju.

Potrebne cepiče je nabrati že v prav zgodnji pomladi, povezati jih v snopiče, označiti jih s svinčnikom na koščku deščice njih vrsto in zakopati jih v vlažen pesek, najbolj v hladni kleti. Pri nabiranju cepičev pa ni samo paziti na to, da so dobre vrste, ampak moramo gledati, da nabiramo cepiče samo od takih dreves, od katerih znamo, da dobro in obilno rodijo. Zato ne režite cepičev od mladih drevesc, katera niso še rodila!

Načinov za pomladansko cepljenje je več. Najbolj razširjeno je pri nas cepljenje v razkol. Sadno drevo odžagamo z ostro žagico na kakem gladkem mestu, kjer hočemo izvršiti cepljenje. Nato povežemo šest palcev pod odžaganim mestom deblo ali vejo z močno beko. To storimo, da preprečimo

preglobok razkol. Potem zgladimo z nožem od žaganja nastalo rano in izvršimo v lubad z noževo ostjo kakih 4 cm dolgo, do lesu segajočo zarezo podolgič navzdol in sicer na obeh straneh debela, in sicer na mestu, kjer bosta stala oba cepiča. To zarezo v lubad napravimo raditega, ker drugače pri razklajaniu popoka lubad v vijugasti in razcefedrani črti. Nato nastavimo močan nož ali fovč na zarezo in sicer natančno nad obema zarezami, ki smo jih napravili v lubad in bijoč s kladvicem po njemu, razkoljemo deblo kakih 5—6 cm globoko. Potem pripravimo cepiče. Te napravimo 3—4 oči dolge, (pri češnji tudi več) in jih ošilimo ploščato z dvema 3—4 cm dolgimi zarezami. Nato zataknejo cepiče v razkol, ki ga v to svrhu z letvijo, ali s zagozdo, napravljene iz trdega lesu, nekoliko razširimo. Pri tem moramo paziti, da pride lubad od cepiča na lubad podlage. Konečno pokrijemo zijajoči razkol s koščekom lubada, povežemo z tičjem ali beko in namažemo vse nastale rane s cepilnim voskom, ki ga lahko kupimo, ali pa tudi napravimo sami. Cepilni vosek je pa

drag, zlasti mrzlo tekoči, ker ga moramo napraviti le s čistim špiritom in ne z gorilnim, ki je premalo odstoten. Vežanje s cunjjo, mahom in ilovico ni tako dobro, kakor mazanje z voskom in daje slabši uspeh.

Boljši način, kakor opisani, le cepljenje za lubad. Pri tem cepljenju se postopa enako, kakor sem gori opisal, samo razkol odpade in cepiče se samo na eni strani ošili. Cepiče se potem zatakne pod lubad in sicer tam, kjer smo napravili zarezo v

njem. Da si olajšamo zatikanje cepičev, privzdignemo nekoliko lubad in sicer na obeh straneh zareze. Konečno povežemo z ličjem in namažemo vse nastale rane s cepilnim voskom.

Z namenom, da preprečimo sedanje večjih ptičev na cepiče, ki bi jih s tem utegnili zlomiti, ali pa premakniti, privežemo k vsaki cepljeni glavi v lok ukrivljeno vrhovo šibo, ki sega nad oba cepiča.

Just Ušaj.

Angleška ali italijanska modra galica.

Naši vinogradniki, ravnotako kot drugi vinogradniki in tudi oni iz starih pokrajin Italije, so bili pred vojno navajeni samo na angleško modro galico, ki je bila izborne kakovosti, lepo kristalizirana in je imela lep, plav blesk.

Med vojno, posebno po vojni, se pa je razvila v Italiji domača industrija modre galice. Najvažnejši producent je tvrdka »Montecatini«, ki zalaga tudi skoraj celo Italijo s superfosfatom. S precejšnjo reklamo, z različnimi članki in na razne druge načine se je doseglo, da je italijanska modra galica popolnoma izpodrinila iz Italije angleško modro galico in da jo danes ogroža tudi na inozemskih trgih. Glavni razlog temu je, da je italijanska modra galica pri q za okoli 20—30 L cenejša od angleške, kar je zopet posledica dejstva, da je v Italiji *delo* bolj po ceni kot na Angleškem in sploh v večini držav,

Katera modra galica je boljša? Neki kmet mi je trdil, da zaleže 1 kg angleške modre galice toliko, kot dva kg italijanske. V splošnem povprašujejo naši vinogradniki skoraj izključno le po angleški modri galici in pri marsikaterem trgovcu jo tudi kupijo in plačajo zanjo nekaj lir več kot za italijansko. Vinogradnik nese domov modro galico v prepričanju, da je prava angleška, akoravno je le navadna italijanska in ni Angleške niti od daleč videla. Ker pa je prepričan, da ima pristno angleško galico, gleda tudi z drugačnimi očmi na nje učinek.

Neka tvrdka je kupila v Genovi 1 vagon modre galice in je prodajalcu trdno zabi-

čala, da mora biti angleška. Tvrdka je dobila naročeno »angleško« modro galico v lepih sodih z angleškim napisom. Tvrdka je modro galico plačala za »angleško«, dobila pa je na dnu enega sodčka etiketo »Montecatini«, kar pomeni, da je bila galica iz vreč od »Montecatini« pretrešena v prazne angleške sodčke. Ti tvrdki se je tako godilo, kot oni ženi, ki jo je trgalo po glavi, v ušesih, v prsih in trebuhu, po nogah in rokah in povsod. Šla je z velikim zaupanjem k zdravniku, ki je bolezen spoznal in predpisal »aqua fontis« = »vodo studenčnico«. Žena je plačala 3.50 L za steklenico in z zaupanjem uživala na žlici mleka tri kapljice »zdravilne tekočine« zjutraj, tri opoldne in tri zvečer. V kratkem času je ozdravila. Ljudstvo pač hoče biti goljufano.

Kaj je torej z modro galico? Modra galica je spojina bakra z žvepleno kislino in ima kemijsko obliko $CuS O_4$. Tako kemijsko obliko ima italijanska modra galica in enako tudi angleška. Ako ste obe enako čisti, recimo 98/99%, imati tudi obe enak učinek.

Angleška modra galica ima v resnici lepše kristale in bolj živo barvo, kar pa ni nobena prednost, temveč k večjemu slaba stran. Vzrok bolj žive, plave barve so molekuli vode, ki se nahajajo v angleški modri galici. Ta voda pa ne škodi in tudi ne koristi.

Nezaupanje naših vinogradnikov do italijanske domače galice izvira od tod, da je dobil eden in drugi naš kmetovalec zelo slabo galico, ki je bila zadnji ostanek

iz tvornic, smeti iz skladišč. Taka modra galica gre iz tvornic po nekoliko nižji ceni, kot navadna, a edino tako galico morejo prodajati navadni majhni trgovci, ki hočejo pri galici tudi nekaj zaslužiti.

Vrednost italijanske modre galice je torej ista, kot vrednost angleške, seveda je temu predpogoj, da sti obe enako čisti.

Končno besedo v tem oziru mora imeti le kemično preiskuševališče, ki določi čistost.

Na italijanskem trgu ni danes angleške modre galice in zato sploh ni potrebno povpraševati po nji in tudi ne verjeti takim ljudem, ki jo prodajajo za angleško.

Ing. R.

Vinska kriza.

Vinska kriza prihaja na višek. Izhoda ne ve povedati še tako velik strokovnjak in najsibode še takšen vsevedež. Vinogradniki ugibljejo: kaj bo? kaj naj začnemo?

Ali mar hočemo naše krasne vinograde uničiti, glavno našo prejšnjo oporo? Ali se bode vinogradništvo izplačalo ali ne? Na to vprašanje je danes nemogoč točen odgovor. Vendar ne smemo obupati!

Pred vsem se moramo dobro zavedati:

1.) da smo sedaj na severu državne enote, ki je navezana na izvoz vina, dočim smo bili prej čisto na jugu države, katera je bila kolikor toliko navezana še na uvoz vina iz inozemstva.

Torej popoln preobrat.

2.) Vedeti moramo, da se je v minulem letu v Italiji pridelalo okoli 10 milijonov hl. vina nad srednjo vinsko letino.

3.) V naši deželi so od vojne močno opustošeni vinogradi zopet večinoma obnovljeni. Prva leta po vojni smo z lahkoto oddali svoj pičli pridelek in še po zelo visoki ceni, a danes ne moremo odriniti vina še po tako nizki ceni.

4.) V zadnjih letih je nastala tudi velika delavska kriza — velika brezposelnost. Delavec — glavni konzument vina — je primoran odpovedati se istemu.

5.) Naša vina ne morejo konkurirati glede alkoholne moči z bolj močnim vinom iz južnih provinc države.

6.) Naši vinogradi so zasajeni z vrstami grozdja, katera dajejo le veliko množino — kvantiteto — vina, pomanjkanje pa je takšnih vrst grozdja, ki dajejo sorazmerno manjšo množino mošta oz. vina, zato pa na alkoholu bolj bogata vina.

7.) Pri nas žalibog ni še tistega napredka v kletarstvu, kakoršen bi moral biti, in kakoršen je v drugih vinorodnih krajih.

8.) Ker pred vojno ni bilo tako potrebno organizirati vinske trgovine, ne more naša trgovina z vinom tako lahko konkurirati s trgovino drugih provinc Italije.

Tu bi bili v bistvu podani glavni razlogi vinske krize. Napeti moramo vse sile, da si odpomoremo v kolikor nam je še mogoče in kolikor se da. Potrebno je, da

1.) država doseže pri vseh trgovskih pogajanjih čim nižjo uvozno carino na naša vina.

2.) Nove nasade vinogradov moramo zasaditi s takimi vrstami trt, ki bodo v splošnem odgovarjale namenu, da zvišamo alkoholno stopinjo naših vin.

3.) Poprijeti se moramo umnega vinogradništva in kletarstva predvsem potom združnih klet.

4.) Da organiziramo prodajo za domači trg in inozemstvo. Pri tej organizaciji pa bi morali sodelovati vsi vinogradniki.

Tu bi bili zopet v bistvu podani glavni od pomočki proti vinski krizi, kar se seveda ne da udejestviti čez noč, temveč le s smotrenim delom.

M. Kovačič, kletar Vinarske Zveze.

VINO V JUGOSLAVIJI.

Po dosedaj znanih podatkih, je pridelala Jugoslavija v l. 1923 nič manj kot 5.125.000 hl vina. Več kot polovica te količine je namenjena za izvoz. Ako bi bil izvoz v resnici mogoč, bi morala Jugoslavija izvoziti nad 2½ milj. hl vina, več, kot ga v srednjem izvozi Italija.

Čistite travniški mah.

Naši travniki in senožeti so skoro povsod močno zaraščeni z mahom. Travniški mah je jako nadležen plevel, ki zelo pomanjšuje pridelek sena v količini in kakovosti, kar gotovo ne more biti všeč praveму kmetovalcu. Koder so travniška tla pokrita z mahom, so nedostopna svetlobi, zraku in gorkoti. Poleg zadostnih rastlinskih redilnih snovi, primerne lege in vlage pa so svetloba, zrak in gorkota glavni življenjski pogoji za travniške rastline. Zato pa so z mahom poraščena tla razmeroma tud manj delavna in rodovitna in potemtakem si ne morejo na takšnih tleh opomoči in uspevati koristne travniške rastline.

Ker dela torej mah ogromno gospodarsko škodo po travnikih in senožetih, mora biti oziroma bi morala biti prva skrb vsakega razumnega kmetovalca, da ga odstrani in izčisti iz svojih travnikov in senožeti. Čimprej to stori tem bolje zanj in njegovo govedorejo itd.

Kako pa naj se to delo opravlja? Navadno vidimo, da se travnike, ki so polni mahu, trebi in pograbi največ le z lesenimi grabljami. Opazimo pa lahko takoj, da takšno delo ni popolno, ker lesene grablje, s katerimi se to delo opravlja, izrujejo in odstranijo le malo mahu. Dosti bolj priporočljive so za to opravilo močne železne grablje. Najboljše sredstvo za izruvanje mahu pa je danes travniška brana. Takšnih bran je več vrst. Dobra je vsaka, samo da izpolnjuje svojo nalogo, ki obstoji v tem, da ruje in puli travniški mah.

Nikakor pa ni prav, da pustimo po branju ležati mah na travniku, kakor se more to tuptam opaziti. Po končanem branju je treba mah še z grabljami pograbit skupaj in ga spraviti s travnika. Ves skupaj spravljene mah se priporoča sežgati na licu mesta in nastali pepel raztrositi po travniku, sčimur ga že nekoliko pognojimo.

Da pa bo vse to naše delo tudi uspešno in trajno in ne morda samo za prav kratko dobo, moramo poskrbeti tudi za to, da se nam ne bo mah zopet razpasel in ugnezdil po travnikih. Kako pa to preprečiti? V rešitev tega vprašanja si moramo staviti in odgovoriti najprej na sledeče vprašanje: Zakaj pa so nekateri travniki tako polni mahu? Odgovor se glasi: Pač zato, ker so dotični travniki slabo oskrbovani in jim primanjkuje rastlinskih redilnih snovi. Mah je namreč takšna rastlina, ki potrebuje zelo malo redilnih snovi za svojo uspevanje. Je torej zelo skromen. Zatorej pa ga dobimo na najslabših in najbolj zanemarjenih travnikih največ.

Iz tega sledi, da je treba travnike, iz katerih smo odstranili mah, tudi dobro pognojiti, ako hočemo, da se zopet ne pojavi. S pravilnim gnojenjem pospešimo dobro raščo trav in detelj in zabranimo za vedno zopetno naselitev škodljivega mahu. Kdor ne verjame, pa naj poskuša, in ne bo se kesal. *Ing. A. Podgornik.*

Nekaj o grahu.

Grah je dandanes bolj vrtna, kakor njivska rastlina; pridelujemo ga večinoma radi zelenega stročja, ki ima dobro ceno. Grah najraje pridelujejo v okolici mest in trgov, kjer ga sejejo večkrat na leto, da ga imajo ondodni gospodarji lahko celo leto na prodaj.

Grah raste v vsaki zemlji, da le ni premokra ali presuha in da ima nekoliko apna v sebi. Najbolj mu ugaja toplo *podnebje*; kajti v vlažnem podnebnju močno cvete, a malo rodi in je v mladosti občutljiv pred

vročino in sušo. Najbolj obrodi po krompirju in drugih okopavinah. Grah potrebuje mnogo *kalija* in *fosforove kisline*.

Pri grahu imamo več vrst, katere ločimo po rasti, barvi cvetja, po debelosti, barvi in obliki zrnja in sicer a) navadni ali belocvetoči in b) rdečecvetoči grah.

Navadni grah ima belo cvetje in gladko, okroglo zrnje, ki je bele ali sive barve. To vrsto delimo zopet v podvrste, katerih stročje je užitno (sladkorni grah) ali ne (smuček), ali mu je treba obtičja (obtični

grah) ali ne (pritlični grah), ali ga sejemo v jeseni ali spomladi.

Dobra vrsta navadnega graha je logaški grah, ki je visok in belega zrnja, vrsta zgodnja, rodovitna in trdna, da jo sejemo lahko kot ozimino. Ta vrsta se prideluje okoli Logatca in jo je vredno pridelovati tudi drugod.

Rdečecvetoči grah ima višnjevordeče cvetje in sivo zrnje, ki je vegasto vrsto. Po naših krajih se prideluje v manjši meri nego smuček.

Zimski grah sejemo zgodaj, da do zime dobro ozeleni; spomladnega pa kakor hitro se da zemlja obdelovati. V goriški okolici ga sejemo takoj po svečnici.

Za grah naj se zemlja dobro *pripravi*, kakor za okopavino. Grahu je treba ugodne, od prej pognojene zemlje; zimskemu pa je treba gnojiti. Če le mogoče, naj se seje zgodnji pomladni grah v prisojne lege, da hitreje raste. Ta rastlina potrebuje mnogo fosforove kisline in kalija, ki mu damo kot *umetna gnojila* v obliki superfos-

fata, kostne moke, Tomasove žlindre, žveplenokislega kalija in pepela. Navadno ga sejemo v vrste s tem, da napravimo brazde, v katere natrosimo semena. Grah potrebuje rahle in plevela čiste zemlje, zato ga moramo okopavati; navadno zadostuje dvokratno okopavanje. Če je slaboten, mu pomagamo z gnojnico. Ko je obični grah visok okoli 12 cm, naj se mu postavi veje, da se na nje opira in drži pokoncu.

Grah ima mnogo sovražnikov kakor medena in črna rosa, rija in palež na stročju, nadalje uši in grahar, zato naj se odbira dobro in zdravo seme od zadnjega pridelka.

Grahu posvečajo naši kmetje premalo pozornosti, posebno po vaseh. Upoštevati moramo, da je grah na beljakovinah zelo bogata in zato zelo redilna hrana.

Sejati oziroma saditi bi ga morali večkrat med letom, da bi imeli skozi celo leto sveže zrnje. Na to tudi premalo pazimo.

J. Koglot, km. učit.

Smisel do združništva.

Smisel, do združništva bi morala prevečati vsakega našega človeka, ki pride do gospodarskega umevanja in ki začne spoznavati težkoče in skrbi vsakdanjega življenja.

Mi smo majhen, ne bogat narod, toda kosamo se še vedno v našem gospodarstvu z drugimi narodi, ki se čutijo na višji stopnji socialne izobrazbe.

Vprašali bodete? Odkod to? Zavedajte se, da nam je k temu pomagalo združništvo. V težkih časih, ko je ljudstvo trpelo zasluženo v mrežah raznih kapitalistov in vaških oderuhov, se je pojavila v Nemčiji potreba do združništvo. Ljudstvo je podučil zadruhar Rajfeisen, da je izhod iz vsakega suženjstva, edinole v združitvi in samoosvojitvi. Rajfeisen je učil, da se bo ljudstvo rešilo spon edino če bo složno. Zbralo se je več ljudi skupaj, priprostih revnih, po navodilih Rajfeisna so ustanovili posojilnico. Pomagali so si na ta način, da so prišli do moči. Oni, ki so imeli kako svotico denarja so jo prinesli v hranilnico, ki je potem posojevala ta de-

nar pod ugodnimi pogoji onim sotrpcom, ki so bili zadolženi pri vaških nikoli sitih oderuhih, da so se rešili dolga, ki se je navadno v kratkem času podvojil, potrojil.

V onih žalostnih časih se je ljudstvo zavedalo, da si mora medsebojno pomagati in da mu nihče drugi ne bo ako si ne bo pomagalo samo.

Združništvo je v dobi let zadolženega kmetiča spravilo na noge. On se je še zavedal tega, bil hvaležen in podpiral združništvo. Njegov sin se ponavadi že ne zaveda tega več, da mu je do blagostanja pomagalo združništvo, da je očetu pomagala domača kmečka posojilnica.

Še nedavno sem doživel žalosten slučaj. V neki oddaljeni vasi živi kmet mogočnik, znan bogataš vse naokolu. Za časa vojne, ko domača posojilnica ni delovala je bil zadovoljen in molčal ter posojal svoj denar po neverjetno visokih obrestih. Ko je zvedel, da se misli obnoviti posojilnično poslovanje, je skušal pridobiti na svojo stran pri posojilnici uplívno osebo, ki naj bi delala na to, da se posojilnica

razpusti, zakar je ponujal dotičnemu mastno nagrado. Seveda njegov zloben načrt je spodletel, ker mu je naprošen zadružnik povedal v brk, da je njegov namen nepošten in sebičen.

Posojilnica danes lepo posluje in je že marsikateremu, ki je bil temu gospodu dolžan pomagala, da se je otresel težkega bremena in njegove odvisnosti.

Ne povsod, toda v marsikateremu kraju se kmečki bogataši branijo posojilnice in ruvajo proti njej. Navajajo pri tem vse mogoče izmišljena in neumna utemeljevanja in to samo zato, da bi oni gospodarili nad ubogim kmetom.

Kmetje, obrtniki in delavci, vi se pa ne dajte premotiti in podpirajte Vaše domače zadružne organizacije, ker stem podpirate sami sebe in si medsebojno pomagata. Česar ne bode zmogel eden sam bode zmogla zadruga, ki ni nič družega, kakor družba ljudi, ki si medsebojno pomagajo.

Ne pozabite podpirati ustanov Vaših sotrpinov kmetov, rokodelcev in delavcev. Denar, ki se steka v domačih hranilnicah, se ne vporablja v špekulativne namene, temveč se posoja Vašim sotrpinom, ki so ga iz enega ali drugega vzroka potrebni. Vsi ti, ki imajo ponavadi vsi premoženje, eni manjše drugi večje, *jamčijo za Vaše prihranke s celim svojim premoženjem. Brez strahu lahko trdim in vedno zagovarjam svojo izjavo, da je denar naložen pri domačih kmečkih posojilnicah najbolj varno naložen.*

To povdarjam radi varnosti naložbe. Na drugi strani bi pa morali vlagatelji kmečkega-delavskega stanu imeti zavest, da bode denar vložen v domačo kmečko posojilnico pomagal potom posojila njihovim sovrstnikom. Ta zavest medsebojne pomoči bi morala navdajati nas, kot je navdajala 1848 leta nemške kmetske mase, ki so si pomagale medsebojno z zadružništvom do gospodarske samostojnosti.

Kakšne velikanske važnosti je gospodarska samostojnost, o tem Vam ni treba praviti.

Z ozirom na vse to, kar sem v prednjem omenil, hočem opozoriti pri tej priliki vlagatelje na nekaj zelo važnega pri naših kmečkih posojilnicah.

V raznih krajih, povečini onih, kjer je še kak drug denarni zavod, pretijo vlagatelji z dvigom vloge, ako se jim ne prizna višja obrestna mera, kot jo določa zadružna matica »Zveza« za vse denarne zadruge. Zgovarjajo se, da jim ponujajo drugi denarni zavodi višjo obrestno mero itd.

Takim zadružnikom povem ta-le primer: V nekem kraju je rabil obrtnik - mizar, denar in je dobil posojlo pri domači kmečki posojilnici. V isti vasi živi premožen kmet, ki ima dokaj denarja naložena pri isti posojilnici. Slišal je, da plačujejo v mestu višje obresti za vlogo kot jih prejema on. Šel je k vodstvu posojilnice in zahteval, da se mu obrestna mera zviša sicer da dvigne svojo vlogo. Vodstvo je ugodilo in povišalo na splošno obrestno mero. Ta premožen kmet je ob istem času ženil svojo hčer. Slučaj je nanesel, da je naročil sobno opravo pri onem mizarju, ki je imel pri posojilnici posojilo. Mizar mu je izvršil opravo in predložil račun. »Oho«, pravi kmet »kako, da si mi računal opravo L 1400.— saj jo še pred nedavnim časom taka oprava stala samo L 1200.—?« »Ja veste očka, stvar je pa ta«, odgovori mizar, »Jaz imam pri posojilnici dolg, pred nedavnim časom so mi zvišali obresti na posojilo in sedaj moram tudi za ta povišek skrbeti.« Šmentana stvar, si misli kmet, na eni strani sem dosegel, da mi so povišali obresti moje vloge na drugi strani jih moram pa plačati, tako da smo »glih«.

Ta mala zgodbica naj služi v pouk, da v gospodarstvu sloni eno na drugem. Vedno je medsebojna pomoč potrebna v dosego blagostanja.

Pri naših zadružnih kmečkih posojilnicah se moramo držati tega načela: vlagati po nizkih obrestih, da se lahko posojuje po nizkih obrestih in pomaga kmetu, obrtniku in rokodelcu po ugodnih pogojih.

rev. Fegic.

»ZVEZDA ZA ZASLUŽENO DELO«.

V Italiji je ustanovljeno novo odlikovanje z naslovom »Stella al merito del lavoro«, ki se bo podeljevalo industrijskim in kmetiskim delavcem, ki so služili najmanj 35 let pri istem podjetju. Letno bo podeljenih največ 150 takih odlikovanj.

Imena zadrug.

Kakšna naj bodo imena naših zadrug?

Kratka! Silno nerodna so imena kot »Kmečka in delavska gospodarska zadruga za Breznico in okolico«. Kdo pa otroka kliče z desetimi imeni? Kaj ni mnogo boljše »Gospodarska zadruga« v Breznici itd.? Posledica dolgih imen je, da niti člani ne poznajo imena svoje zadruge. Tako nihče ne bo rekel: Pojdem k »Kmečki in delavski gospodarski zadrugi«, ker bi si poprej jezik pokvaril, ampak le »Pojdem v Gospodarsko zadrugo«.

Krajevno ime naj vsebujejo le enkrat. Kako nerodno bi se glasila tvrdka *Goriška zveza gospodarskih zadrug v Gorici*. Čemu to nepotrebno ponavljanje enega pojma?

Beseda »društvo« naj se povsod nadomesti z besedo »zadruga«. Pri nas se ta dva pojma danes jasno ločita, društvo je prosvetno, zadruga gospodarsko udruženje; zato naj že ime pové, ali spada ustanova sem ali tja.

Pisec teh vrst priporoča naj se ne ustanavljajo »Mlekarske«, ampak »Živinorejske zadruge«. Prvi pojm je preozek, drugi več pové. Mlekarstvo je le ena panoga živinoreje, Mlekarske zadruge so v bistvu le živinorejske zadruge. Če bi si pa že od kraja nadele ime »Živinorejska zadruga« bi si postavili mnogo širšo, koristnejšo in pomembnejšo nalogo.

Konsumne zadruge imenujmo Slovenci »Gospodarske zadruge«, zadruge, ki se bavijo le z nakupovanjem in prodajo kmetijskih potrebščin in pridelkov: »Kmetijske zadruge«.

Rajfajzovkam pristojajo najbolj imena: »Ljudska« ali »Kmetijska posojilnica«.

Ali smejo imeti naše zadruge slovenska imena, ali si morajo nadeiti italijansko tvrdko? Dokler imamo v Italiji tvrdke z angleškimi in francoskimi imeni, smemo menda tudi mi Slovenci klicati *svoje* otroke s slovenskimi imeni in le Jožef II. je bil tako napreden, da je z državnim zakonom Judom imena kar uradno vsilil.

Praktični razlogi govorijo pa tu pa tam za to, da zadruge kot gospodarsko-trgov-

ska podjetja imajo *zraven* slovenske tudi italijansko tvrdko. Ali italijansko besedilo tvrdke mora biti registrirano, drugače bi se ne smelo rabiti. In ne predstavljajte imen sami, ampak vprašajte svojo zvezo za svet!

Kaj pa pečat? Mi smo mnenja, naj imajo v tem slučaju zadruge *dva* pečata, slovenskega posebej in italijanskega posebej. Dvojezičen pečat je neroden. Že večkrat smo povdarjali, da mora vsebovati pečat natančno pri sodnji vpisano zadružno tvrdko. K tvrdki spada tudi dostavek »vpisana zadruga z (ne)omejenim jamstvom.«

Oblika pečata naj bi bila pri vseh zadrugah podolgasta, kot vidite pri pečatu Zadružne zveze.

Zadružništvo v Jugoslaviji.

Koncem l. 1922 je bilo v Jugoslaviji 22 zadružnih zvez. Od teh 22 jih je bilo včlanjenih v Glavnem Zadružnem Savezu v Beogradu (predsednik dr. Korošec) 13, izven Saveza pa 9 zvez. V vseh zvezah je bilo koncem l. 1922 včlanjenih 4505 zadrug. Največ je hranilnic in posojilnic rajfajzovega sistema, namreč 2479, potem pa prodajnih ali konsumnih zadrug 1553.

Po prometu je bila najmočnejša Gospodarska Zveza v Ljubljani z 548 milijoni dinarjev prometa, potem Zadružna Zveza v Ljubljani s 477 milijoni, nato Zadružni Savez v Splitu z 298 milijoni, na četrtem mestu pa Savez nabavljajnih zadrug državnih uslužbencev v Beogradu z 240 milijoni dinarjev prometa.

ZAVAROVANJE PROTI VINSKI KRIZI.

predlaga nekdo v franc. listu: Progrés agricole et viticole. Po tem predlogu bi se ustanovila osrednja vzajemna zavarovalnica kot zveza majhnih vaških zavarovalnic. Vaške zavarovalnice bi sprejemale brez odškodnine ono grozdje, katerega ni mogoče v dobrih letinah spraviti v kleti in vse slabo, gnilo ali nezrelo grozdje v slabih letinah. To grozdje bi bilo predelano v alkohol ali v vino, katerega pa bi morali na vsak način izvoziti in ne prodati v notranjosti države.

Obligacije Benečij.

Vojni oškodovanci dobivajo in bodo dobivali mesto vojne odškodnine v gotovini takoimenovane »Obligacije Benečij«. Te obligacije bo država amortizirala tekom 25 let in plačevala letno za vsakih 100 L $3\frac{1}{2}$ obresti.

Država bo torej te obligacije amortizirala, to je izplačala tekom 25 let in sicer na ta način, da se bo letno potom žrebanja določilo one obligacije, ki so plačljive takoj in sicer v popolnem znesku.

En primer: Ivan Krkoč je dobil 1. jan. 1924 mesto gotovine 10.000 L eno obligacijo (državno dolžno pismo — obveznico) z vpisano svoto 10.000 L. Dotični Ivan Krkoč bo dobil izplačano omenjeno svoto gotovo tekom 25 let, to je najpozneje do 31. decembra 1948. Je pa popolnoma mogoče, da bo dobil izplačano mnogo prej, ker bo mogoče njegova obligacija izžrebana že l. 1930, mogoče l. 1925 ali še prej, mogoče pa tudi komaj l. 1948, a ne pozneje. Ko bo Krkočeva obligacija izžrebana, bo dobil za vpisanih 10.000 L v gotovini 10 tisočakov.

Do dneva, ko bo Krkočeva obligacija izžrebana, bo dobival Krkoč letno $3\frac{1}{2}$ % obresti, kar znese od 10.000 letno 350 lir.

Vzemimo slučaj, da Krkoč takoj potrebuje denar za odplačilo dolga, ki ga je napravil pri popraviljanju hiše. Ako on danes proda obligacijo v znesku 10.000 L, dobi zanjo okoli 8100 L, zgubi torej 1900 L.

Gotovino si pa lahko preskrbi Krkoč tudi na ta način, da vzame pri Banca d'Italia

posojilo na račun obligacije. Banka mu izposodi 60%, to je 6000 L proti obrestni meri $5\frac{1}{2}$ %. Od teh 6000 Lir mora plačevati Krkoč letno 330 L obresti. Krkoč ostane lastnik obligacije, a ista ostane zastavljena pri banki kot garancija za posojilo. Od obligacije dobi Krkoč letnih 350 L, plačuje pa za posojilo 330 L, vsled česar mu ostane letno 20 lir.

Iz tega sledi, da je Krkoč na dobičku, ako vzame na obligacijo posojilo in iste ne proda. Kazalo bi torej, da bi naši oškodovanci obligacij ne prodajali, temveč hranili. Ako pa potrebujejo denar, naj si ga izposodijo pri Banca d'Italia.

Pozabiti ne smemo tudi na to, da je letno skozi vseh 25 let določenih več kot 1 milijon lir za nagrade onim, katerih obligacije bodo prve izžrebane. Verjetno je, da bo sreča doletela tudi kakšnega vojnega oškodovanca v našem ozemlju, seveda ne vsakega.

Predstoječi račun smo morali napraviti z ozirom na veliko količino »obligacij Benečij«, ki so že, oziroma bodo v posesti naših vojnih oškodovancev.

Prosimo vse razsodne ljudi, da vplivajo na malo poučene vojne oškodovance, da obligacij ne prodajajo tja v en dan vsaki poljubni osebi — navadno špekulantu — temveč da se prej točno informirajo pri zanesljivih osebah in zavodih. Brezplačne informacije daje tudi

Uredništvo »Gosp. Lista«.

Knjigovodski tečaj.

Po istem načinu, kakor sem ga opisal v 12. številki Gospodarskega lista letnik 1923. in v 2. številki, letnik 1924 za ugotovitev stanja hranilnih vlog, ugotavljamo tudi stanje posojil.

Na strani 232. in 233. Gospodarskega lista letnik 1923 je sestavljen celoletni promet poslovanja našega zavoda. Iz rubrike »posojila« pod izdatki je razvidno, da je posodil naš zavod skupaj L 96.000.—

Iz rubrike »posojila« pod

prejemki pa sledi, da je bilo od zgornjih posojil vrnjenih L 4.500.—

Če sedaj oštejemo od danih posojil, vrnjena, se pokaže konecletno stanje posojil, ki znaša v našem slučaju L 91.500.—

Ravno tako kakor pri hranilnih vlogah je mogoč pogrešek tudi pri posojilih. En sam znesek, prenešen v napačno rubriko, povzroči, da stanje, ki smo ga ugotovili samo na podlagi prometa, ne odgovarja

resnici. Zato je brezpogojno potrebno, da ugotovljamo stanje na dva načina: najprej na ta način, da prištejemo k lanski stanju posojil to, kar smo v tekočem letu na novo posodili, in odštejemo ono, kar je bilo med letom vrnjenega in na ta način računsko doženemo letošnje konecletno stanje. —

Drug način ugotovitve obstoja v tem, da napravimo izpisek iz knjige posojil, po istem načinu, kakor smo ga napravili iz knjige hranilnih vlog.

V našem slučaju bo zglede izpisek iz knjige posojil tako-le:

Izpisek iz knjige „Posojil“ za leto 1922															
Aktivno številko	G L A V N I C A								O B R E S T I						
	Stanje glavnice začetkom leta 1922		v računskem letu				Stanje glavnice koncem leta		plačane		zaostale		predplačane		
			dano		vrnjeno										
	L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.	
1			5000	—		2500	—	5000	—	300	—	25	—		
2			7000	—		2000	—	4500	—	420	—			95	—
3			12000	—			—	10000	—	720	—			135	—
4			25000	—			—	25000	—	750	—	468	75		
5			5000	—			—	5000	—	150	—	66	67		
6			1000	—			—	1000	—	30	—	7	92		
7			10000	—			—	10000	—	300	—			29	17
8			3000	—			—	3000	—	90	—			25	—
9			8000	—			—	8000	—	240	—			110	—
10			20000	—			—	20000	—	600	—			383	34
			96000	—		4500	—	91500	—	3600	—	568	34	777	51

Izpisek soglašja s prometom. Sedaj ugotovimo 6½% obresti, ki znašajo:

Pri aktivni številki 1.
od posojila L 5000.— za 12 mesecev
plačane obresti L 325.—

torej zaostali obresti » 300.—

Pri aktivni številki 2.
od posojila L 700.— za 10 mesecev L 379.17
od vračila L 2500.— za 4 mesece » 54.17

plačane obresti L 325.—

torej predplačanih obresti » 420.—

Pri aktivni številki 3.
od posojila L 12000.— za 10 mesecev L 650.—
od vračila L 2000.— za 6 mesecev » 65.—

plačane obresti L 585.—
» 720.—

torej predplačanih obresti L 135.—

Pri aktivni številki 4.
od posojila L 25000.— za 9 mesecev L 1218.75
plačane obresti » 750.—

torej zaostalih obresti L 468.75

Pri aktivni številki 5.
od posojila L 5000.— za 8 mesecev L 216.67
plačane obresti » 150.—

torej zaostalih obresti L 25.—

Pri aktivni številki 6.
od posojila L 1000.— za 7 mesecev L 37.92
plačane obresti » 30.—

torej zaostalih obresti L 7.92

Pri aktivni številki 7.
od posojila L 10000.— za 5 mesecev L 270.83
plačane obresti » 300.—

torej predplačanih obresti L 29.17

Pri aktivni številki 8.
od posojila L 3000.— za 4 mesece L 65.—
plačane obresti » 90.—

torej predplačanih obresti L 25.—

Pri aktivni številki 9.
od posojila L 800.— za 3 mesece L 130.—
plačane obresti » 240.—

torej predplačanih obresti L 110.—

Pri aktivni številki 10.
od posojila L 20000.— za 2 meseca L 216.66
plačane obresti » 600.—

torej predplačanih obresti L 383.34

Stem, da sem pri vsakem posameznem posojilu, pri vsaki posamezni aktivni številki pokazal, kako smo dognali narasle, predplačane in zaostale obresti, sem mnenja, da bi bila odveč vsaka nadaljna razlaga v tem pogledu.

Glede dobe, za katero računamo obresti pri posojilih, velja sledeče načelo: Od danih posojil računamo obresti za cel tisti mesec v katerem smo izplačali posojilo, tudi če je bilo izplačano zadnji dan dotičnega meseca. Temu nasproti pa računamo od vračil na posojila obresti izposojevalcu v dobro, še-le od prvega dne, vračilu, sledečega meseca.

Za računanje obresti se poslužujemo, kakor pri hranilnih vlogah, tudi pri posojilih, obrestnih tabel. Tudi brez obrestnih tabel je računanje obresti po 6% zelo jednostavno, ker znaša za vsak mesec točno 1/2 odstotka. Če hočemo izračunati koliko

znašajo 6% obresti od zneska 358 lir, napravimo tako, da to svoto pomnžimo:

za dobo 1 meseca s 1/2 oostotkom

» » 2 mesecev z 1 »

» » 3 » » 1 1/2 »

» » 4 » » 2 odstotki

» » 5 » » 2 1/2 »

i. t. d.

Obresti znašajo za dobo:

1 meseca L 358 × 1/2% = L 1.79

2 mesecev » 358 × 1% = » 3.58

3 » » 358 × 1 1/2% = » 5.37

4 » » 358 × 2% = » 7.16

5 » » 358 × 2 1/2% = » 8.95

i. t. d.

Hočemo računati višje obresti nego 6%, prištejemo k produktu dobljenim pri 6%:

pri 6 1/2% še 1/12

pri 7 » » 1/6

pri 7 1/2 » » 1/4

pri 8 » » 1/3

Po tem načinu izračunamo 7 1/2% obresti od 358 lir za 5 mesecev tako-le:

6% po zgornjem primeru L 8.95

1/4 dodatka » 2.24

7 1/2% obresti torej L 11.19

Važno je tudi to, da dana in vrnjena posojila ter predpisane, v dobro vpisane in plačane obresti pravilno vpišemo v knjigo za posojila.

Istotako važno je konecletno zaključevanje knjige in prenos saldov na prihodnje leto.

Ker je te stvari težko tako točno opisati da bi vsakdo razumel, podajam uzorca knjige posojil iz katerih so razvidni vpisi, konecletni zaključek in prenos saldov na prihodnje leto.

Na prvem uzorcu, ki se nanaša na našega člana - posojilojemalca Marmolja Franceta, je razvidno, kako zaključujemo in prenašamo na prihodnje leto konecletno stanje glavnice in zaostalih obresti; na drugem uzorcu, ki se nanaša na našega člana Novak Cirila, je pa razvidno, kako vpisujemo vračila na posojila, kako predpisujemo obresti od teh vračil posojilojemalcu v dobro in kako zaključemo in prenašamo na prihodnje leto konecletno stanje glavnice na levo, predplačane obresti pa na desno stran dotičnega konta.

Dolžnik: Marmolja Franc pok. Josipa, posestnik. Tržič

Poroč:

je prejel:		Na obrestih		je plačal:		Plaćane in od vrátil v dobro vpisane obresti		Plaćane zamudne obresti in stroški					
dne	pod tek. štev. dnevnika	posojilo na	v znesku	po 0/0	do	dne	pod tek. štev. dnevnika	na	znesek	Lit. st.	Lit. st.	Lit. st.	Lit. st.
1922	29/1	6	zadolžnico	5000	6 1/2	31/12	325	—	300	—	28	—	—
			=====	5000			=====	5000	—	—	—	—	—
			=====	5000			=====	5000	—	—	—	—	—
1923	1/1	"	Stanje glavnice	5000			25	—	—	—	—	—	—
			Zaostale obresti	—			—	—	—	—	—	—	—

Dolžnik: Novak Ciril, Ivanov, brivec, Tržič

Poroč:

je prejel:		Na obrestih		je plačal:		Plaćane in od vrátil v dobro vpisane obresti		Plaćane zamudne obresti in stroški					
dne	pod tek. štev. dnevnika	posojilo na	v znesku	po 0/0	do	dne	pod tek. štev. dnevnika	na	znesek	Lit. st.	Lit. st.	Lit. st.	Lit. st.
1922	6/3	11	zadolžnico	7000	6 1/2	31/12	379	17	2500	—	210	—	58
	31/12		Predplačane obresti	—			95	—	—	—	210	—	—
			=====	7000			=====	4500	—	—	474	—	—
			=====	7000			=====	7000	—	—	474	—	—
1923	1/1	"	Stanje glavnice	4500			—	—	—	—	95	—	—

Čebelarstvo.

Začetnikom.

Navadna napaka začetnikov v čebelarstvu je, da kupijo par panjev čebel pri sosedu, do katerega je le nekaj korakov. Posledica tega je, da gotovo število čebel krene s paše proti staremu čebelnjaku, kjer so bile prej. Ker ne najdejo tam svojih panjev, se pridružijo drugim, začetnik pa ima tako družino v svojih panjih oslABLJENO. Tisti, ki hoče začeti s čebelarstvom, naj dobi panje s čebelami iz drugih krajev, ki so oddaljeni vsaj štiri ali pet kilometrov.

Kdor kupi roje brez satovja, naj to stori zgodaj spomladi, da bodo imele čebele polni čas za grajenje istega. Take roje je treba v začetku skrbno pitati, da jih pomanjkanje hrane ne vniči.

Začetnik naj nadalje kupi moderne panje in ne tistih starih škatelej, v katerih morajo čebele prilepiti satove na strop. Ugodnosti, ki jih daje modern panj, daleč odtehtajo njegovo višjo ceno.

Začetnik naj izbere najboljši prostor za svoj čebelnjak. Predvsem ne sme biti slednji na vetru. Ne morem dovolj poudariti, kako velikega pomena za čebelarja je varstvo njegovih panjev pred vetrom. Obvarovanje pred vetrom stori za varčevanje zalog v panjih več kot vse drugo, kar smo vstanu storiti. Posebne važnosti je to zlasti spomladi, ko čebele gradijo satovja. V tem času so namreč čebelne družine najslabotnejše, ker stare čebele, ki so prezimile, začnejo umirati in roj je vedno manjši. Šele v toplejših dnevih začne matica pridneje polagati jajčeka za novi zarod. Ako je zdaj število čebel premajhno, jih more le malo na pašo, ostale morajo pitati mladi zarod. Tako je ves razvoj družine v nevarnosti radi pomanjkanja delavnih moči. In naj se nezanesljivo spomladansko vreme naglo izprevrže na slabše, ne more čebelni roj zadostno pokriti mladega zaroda, ki se vsled tega lahko prehladi in pomre. Čebelnjak mora biti torej kolikor mogoče zavarovan pred vetrom. Čimbolj je panj zavarovan pred vetrom in mrazom, tem lažje bo čebelam v njem ohranjati potrebno temperaturo in tem lepše in živah-

nejše bodo kasneje izvrševale svoje naloge.

Naši čebelarji imajo veliko veselje graditi čebelnjake na hričkkih. Sicer je za starega očeta res lepo sedeti poleg čebelnjaka na griču, kaditi svojo pipo in se ozirati okoli po dolini, čebele pa nimajo posebnega smisla za razgledovanje. Nekoč sem se pogovarjal o tem z ameriškim čebelarjem in mu pripovedoval o tem. »Vaši ljudje so tako pametni,« je rekel, »da postavljajo čebelnjake na griče, da bodo ja otežkočili čebelam polet nazaj, ko se vračajo težko obložene s paše domov.« In ker nisem hotel, da bi nas zasmehoval še bolj, mi nisem povedal, kako huđi vetrovi so včasih pri nas, katerim so tako zelo izpostavljeni čebelnjaki na gričih.

Zatorej naj bodo naši čebelnjaki v zavetnih dolinicah, če je le mogoče. Naj se obremenjene čebele vračajo s paše navzdol in ne navzgor. To je velikega pomena, saj smo že vsi nešteto krat videli upehane čebele, ki so morale počivati med povratkom; ki so bile včasih tako trudne, da so padle pred čebelnjakom na tla in poskušale revice potem prilesti do svojega panja. Da pomagamo živalicam tudi v tem, bo dobro, da pred spodnjo vrsto panjev pritrdimo nekoliko poševno široko desko, med katero in panji ne sme biti presledka.

Za okrepčanje družin moramo vsako ali vsaj vsako drugo leto dobiti vsaj po en panj iz oddaljenih krajev. Ako tega ne storimo bodo vsled pretesnega sorodstva začele čebele hirati in propadati.

France Magajna.

Zboljšanje čebelne paše.

Zlata rozga ali vrbak.

Ko sem v letu 1916 se sprehajal po Donavskem nasipu blizu Dunaja sem opazil neke rastline, ki so rumeno cvetele, in ktere so čebele jako obiskovale. Pa tudi muh in metuljev ni manjkalo. Ko sem vprašal, če ve kdo kako se imenuje ta rastlina, so mi povedali, da »Goldrute«. Jaz

takrat seveda nisem vedel slovenskega imena. Preteklo leto pa je prinesel o tej rastlini obširen popis »Slov. Čebelar«, na kar bi opozoril dotičnega, ki se zato zanimala.

Nikar pa ni zamenjati, imena »vrba« z »vrbo«, ali »zlato rozgo« z »drskotcem«. To je očitna zmot. Vrba cvete v obliki mačic spomladi marca meseca, kakor tudi »drskotec«, ki je neke vrste vrba. Vrbak pa je hrvaško ime za našo »zlato rozgo«, in cvete od avgusta do septembra, če je vreme ugodno. Preteklo leto sem videl to rastlino na vrtu gosp. Hriba v začetku septembra še jako cvetočo. Čebel je bilo na njej neverjetno število. Nektarja je bilo toliko, da so bile čebele kar mastne in svetle od medu po celem truplu. Tam nahajajoči se čevljarški mojster Žigon, doma iz Mirna pri Gorici, je vedel povedati, da prav taki ali isti rastlini pravijo tam doli v Mirnu »muhovlje«.

Priporočal bi vsem čebelarjem, da to jako medečo rastlino nasadijo kje ob zidu, ali ob kraja vrta, tako bodo imele čebelice tudi v času, ko ni nikjer druge paše, vsaj nekaj bere. Jos. Božič, čebelar.

Opravilo v čebeljaku v aprilu.

Z aprilom se prične že živahno življenje v panjih. Čebelar naj, če ni že tega storil, skrbno očisti panj, in postrga dno. Predvsem pa mora natanko pregledati panj in ugotoviti zlasti dvoje: ali ima panj dovolj medu in drugič, če ima zalego. To pregledovanje naj se vrši v toplem in mirnem vremenu.

Mrzloti in prepah utegne občutno škodovati čebelam in zalegi.

Pri tem pregledovanju ni potreba gnezda razdirati in vseh satnikov ven jemati, dovolj je, da vzamem le stranske satnike, da se prepriča, je li v panju dovolj medu. Zelo važno je, da se čebelar prepriča, je li v panju matica. Če te ni, tudi zalege ne bo in čebelna družina se bo dan za dnem krčila.

Da je matica v panju, se prepriča, ako opazi, da nosijo čebele obnožino v panju, dasiravno ni to vedno nezmotljivo znamenje.

Če čebele tekajo nemirno na bradi sem in tja, če razburjenje živijo, zlasti če se dolgo ne umirijo in nekako jokajo, ko se jih je z dimom ali kako drugače razdražilo, je to znamenje brezmatičnosti.

Gotovost o matici dobi čebelar, če najde v satnikih zalego. Ako je to ugotovil, ni mu treba dalje iskati matice. Vse pregledovanje naj se vrši kolikor mogoče hitro, da se prepreči ropanje. Slednjič naj čebelar zabeleži vspeh pregledovanja, da si prihrani pozneje zapetnega dela.

Ker pa zalega potrebuje 'oplate, bi bilo skrajno nevarno odstraniti jim popolnoma odejo, s katero so bile opazene.

Če imajo čebele dovolj pokritega medu iz prejšnje dobe, je zelo svetovati, med v satnikih odpreti (odkriti) z nožem ali vilicami, to spodbudi čebele ravno tako, kakor bi se jih krmilo.

Če smo pri pregledovanju naleteli na kako trotočko in na samo trotovo zalego, pustimo v tej dobi vsak poskus, da bi ta trotovanj rešili posebno zato, ker v tej dobi ni matic na razpolago in pa ker skušnjava uči, da tak panj nerad sprejme matico. Najbolje, da sat za satom vzamemo, poškopimo čebele z medeno vodo, ter jih iz satnikov otresemo. Panj sam pa odstranimo. Ometene čebele se navadno razgube po drugih panjih.

Ako naletimo na slabiče, treba jih je združiti. To storimo tako: Obema panjema damo dan poprej enak duh, n. pr. s kačro ali meliso. Potem odvezamemo obe matice, boljšo matico t. j. ono, ki ima več zalege, spravimo v matično kletko, ki naj bo zamášena z voskom tako, da čebele matico same lahko oprostitjo.

Iz obeh panjev se združijo satniki z zalego, druge čebele se vse ometeje v dotični panj.

Drugo matico z nekaterimi čebelami pa spravimo za reservo.

Zelo važno je tudi, da se medišče v tem mesecu razširi, če je bilo zoženo. Dodajo naj se tudi v vališče medstene, zlasti ko je pričela obilna paša.

Okoli 20. aprila bo treba v naših krajih prevešati t. j. odpreti bo treba čebelam medišče. Ko zasedejo vse gazi v panju čebele in postaja pred vratci v vališču črna č-

bel, je čas, da jih prevesimo. O prevešanju so med čebelarji v rabi razni načini. Nekateri odpro le medišče in postavijo prazne satnike vanj, ne da bi kakšnega izvališča prevesli v medišče. Vendar boljše je, če odzamemo iz vališča vse satnike z zaprtim zalego in jih prevesimo v sredo medišča. Satnike pa s svežo zalego ne pustimo v

vališču in jih združimo ter ostali prostor napolnimo s praznimi, če mogoče izdelanimi satniki.

Na ta način se dvoje doseže: razširi se gnezdo za novo zalego v vališču in v medišču postaja vsak dan več prostora za med, ko izleze pokrita zalega.

I. L.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 15. Kaj so ono plini, ki se vzdigujejo iz gnojišča? Ali so ti plini samo vodna para ali imajo kakšno vrednost? Ako imajo vrednost, kako jih bi mogli vloviti?

Odgovor: Plini, ki se vzdigujejo iz gnojišča obstojajo večji del iz vodne pare, kateri pa je primešanega mnogo amonjaka. Amonjak je dušičnata snov, ki predstavlja v kmetijstvu zelo veliko vrednost in nastane zato velika škoda, ako izgine v obliki plina v zrak.

Z gnojem moramo tako ravnati, da nam amonjak ne spuliti, kar dosežemo s tem, da potrosimo različne plasti gnoja z nekoliko zemlje, če le mogoče ilovice, ki vlovi pline in jih pridržijo, da pridejo tako v korist zemlje. To bi morali vsi naši kmetovalci vedeti.

Vprašanje št. 16. V Vaše cenj. listu čitam različna imena umetnih gnojil, le onega ne, ki je pri nas v rabi, in sicer »guano«.

Odgovor: Pod imenom »guano« je na svetovnem trgu zelo mnogo umetnih gnojil, kot n. pr. »ribji guano«, »netopirski guano«, »floridski guano«, »pinguinski guano« itd. Vsi »guano« vsebujejo predvsem mnogo dušika, nekoliko pa tudi fosforne kisline in kalija. Svoj izvor imajo v odpadkih od živih bitij, večinoma od raznih vrst ptičev. Prej imenovanega »netopirskega guano« dobivajo še danes mnogo vagonov v raznih luknjah in rovih in jamah v Zapadni Rumuniji. Ta »netopirski guano« ima svoj izvor v odpadkih od netopirjev — pol ptič, pol miš — ki živijo v dotičnih jamah že dolga tisočletja. Tekom teh dolgih let se je nabralo toliko odpadkov, da jih nakladajo na vagone in prodajajo kot izborno umetno gnojilo, kar je tudi v resnici.

Kar pa prodajajo pri Vas pod imenom »guano«, ni nikakšen pravi »guano«, ni nobeno dušičnato umetno gnojilo, temveč čisto navadni superfosfat. Furlani imenujejo superfosfat sploh »guano«.

Vprašanje št. 17. Kje bi dobili dobro sirišče?

Odgovor: V laiskem »Gospodarskem Listu« (decembrova številka) najdete zelo zanimiv članek, o domačem sirišču izpod peresa g. ing. Podgornika. Čitajte ga!

V trgovini najdete več vrst umetnega sirišča pod najrazličnejšimi znamkami. Na celem svetu najbolj znano sirišče je »sirišče Hansen« tako imenovano po danskem sirarskem strokovnjaku Christianu Hansenu, kateremu imajo Danci zahvaliti visoko stopinjo njihove sirarske industrije.

Ako bi hoteli izraziti moč »Hansen sirišča« v številkah, bi lahko izrazili to v obliki 1 : 15.000, kar pomeni toliko, kot da 1 l »Hansen sirišča« sesiri v 40 minutah pri 35 stopinjah Celzija 15.000 l mleka. Ker pa naše mlekarne nimajo dnevno toliko mleka, bi zadostoval 1 l »Hansen sirišča« za približno 1 mesec. »Hansen sirišče« prodajajo v steklenicah od 1 l, ½ l in v še manjših.

V Italiji ima glavno zastopstvo »Hansen sirišča« Italijanska sirarska zveza (Federazione Cascaria Italiana, Milano, via Berchet št. 2). Ako želite Vam ga nabaviti majhno količino za poskušnjo.

Vprašanje št. 18. Je li krompir koristna krma? Je li boljši in koristnejši surov ali kuhan?

Odgovor. Odgovorili bomo v eni prihodnjih števil s posebnim člankom. Za enkrat si zapomnite toliko, da je surov krompir, krmljen v velikih množinah prej škod-

dljiv kot koristen. Kuhan krompir ne škoduje.

Vprašanje št. 19. Je li mogoče ohraniti kislo zelje do prihodnje zime?

Odgovor: Marsikaj je mogoče na svetu in tudi ohraniti kislo zelje do zime v ravnotakem stanju, kot je danes, a to se Vam gotovo ne izplača.

Ako pustite kislo zelje do zime v navadnem sodčku ali v navadni kadi se Vam bo gotovo pokvarilo, ker bo vrenje — pridobivanje kisline — tako napredovalo, da zelje ne bo ostalo užitno.

Vprašanje 20: Kje bi dobil klešče za rezanje (skapljanje) juncev in po kateri ceni?

Odgovor: Na taka vprašanja ne dajemo odgovora, ker stojimo na stališču, da more edino živinozdravnik opravljati taka dela. Smo pa ravno tako tudi za to, da bi morale biti živinozdravniške takse tako nizke, da ne bi imel kmetovalec strah polklicati živinozdravnika.

Vprašanje št. 21. Zelo po ceni lahko dobim kosti. Jih morem li uporabiti za krmo in kuho?

Odgovor: Kosti nimajo kot krma nobene vrednosti, ker jih žival ne prebavi in pravilno krmljena tudi ne potrebuje. V kosteh je nekoliko masti in mnogo apnenega fosfata; oboje je sicer živali koristno, a jih ne more izrabiti. V vporabljivo stanje

se spravi kosti šele s kemičnimi sredstvi, ravnanje, ki je v majhnem predrago.

Vprašanje št. 22. Kakšno vrednost imajo zmlete kosti kot gnoj?

Odgovor: Mineralni superfosfat v Italiji ima navadno 14½% fosforne kisline, zmlete kosti pa 17% fosforne kisline in 4% dušika. Med fosforno kislino v superfosfatu in ono v zmletih kosteh je velika razlika, in sicer je prva raztopljiva v vodi, druga pa ne. Zato koristi superfosfat prvo leto, fosforna kislina kosti pa šele čez dolgo vrsto let. Ti dve gnojili ni mogoče primerjati.

Gotovo veste, da obstoja tudi kostni superfosfat, ki ima navadno 19% fosforne kisline. Ta kostni superfosfat napravljajo iz kosti v posebnih tvornicah, kjer kosti razklejejo — delajo klej —, jih obdelujejo z različnimi kisljinami itd. Ta kostni superfosfat je izborno umetno gnojilo, a Vi si ga sam ne morete pripraviti.

Ako prav računamo — vprašalec je iz bližine Trsta — mislite Vi na razen pepel iz tržaškega krematorija — sežigališče kosti, papirja in drugih smeti —. Ta pepel je mnogo vreden, in čudim se, kako je mogoče, da ga kmetovalci v tržaški okolici tako malo cenijo. Seveda bi morali ta pepel trošiti in podkopati že v jeseni, ker se težko napije dovolj vode.

Tržni pregled.

Žita: Kot smo že poročali v zadnji št. »Gospodarskega lista«, je stremila cena pšenici navzgor, danes se je ustalila in mogoče celo za nekoliko padla. Cene so danes sledeče:

Milan:

italijanska pšenica	110—113 L za q
inozemski	113—114 » » »
koruza	91—92 » » »
oves	86—90 » » »
rž	79—81 » » »
ječmen	105—115 » » »

Videm:

pšenica	100—105 L za q
koruza	75—90 » » »
rž	73—80 » » »
oves	85—92 » » »

ječmen 90—95 » » »

Poročila iz različnih delov sveta, ki se stekajo v mednarodnem kmetijskem uradu v Rimu, pravijo, da je letos z ozimnimi žiti mnogo manj površine posejano, kot prejšnje leto. Posledice zime še niso ugotovljene.

Živina: Na italijanskih trgih se cena odrasli goveji živini drži, v Gorici je v zadnjem času nekoliko padla. V splošnem je padla cena telet. Cene so približno sledeče za kg žive teže:

Milan:

voli 1. vrste	L 6.10—6.50
voli 3. vrste	» 3.90—4.80
krave 1. vrste	L 5.50—6.10
krave 3. vrste	» 3.00—3.90

teleta 1. vrste » 8.00—8.90

teleta 3. vrste » 5.70—6.40

Cena prasičem se drži in bi gotovo še nekaj zrastle, ako ne bi uvoz kolikor toliko kril pomanjkanje domačega blaga.

Krma: S krmo je trgovina zelo mrtva brez skokov v cenah. Tudi slama nima kupcev. V Gorici se dobi za q sena 22—30 L. Nekoliko je zrastle cena otrobom, kar je posledica višje cene pšenice.

Mlečni izdelki: Trg sira je v splošnem mrtev, lažje se odda maslo, ki je zrastle v Milanu za 2 L pri kg.

Vino: Trg je mrtev, a izgleda, da bo oživel. Vsled padca francoskega franka je prestal vsak izvoz. Ker pa je zadnjem času francoski frank znatno porastel v ceni, je upanje, da bo Francija zopet začela kupovati vino na ital. trgu. Od tega ne bodo naši vinogradniki imeli nobene koristi, pač pa bi bil danes mogoč izvoz našega vina v čehoslovaško republiko, ki je znatno znižala svojo uvozno carino na vino.

Umetna gnojila: Uporaba umetnih gnojil se je med našim ljudstvom zelo razširila in udomačila, vsled česar je precej živo pov-

praševanje po superfosfatu, kalijevi soli in čilskem solitru. Na naših trgih prodajajo nekatere tvrdke superfosfat po ceni 34.—L in celo še dražje za q, kar je na vsak način mnogo preveč.

Modri galici je cena v zadnjem času za nekoliko zrastle, vendar pa ni dosegla še lanske višine. Sodeč po valutarnih razmerah, bi morala sedaj galica nekoliko pasti v ceni, ker se je lira dvignila nad šterling.

Krompir: Čudne so razmere na našem trgu semenskega krompirju. Na dan sv. Jelerja so prodajali na trgu semenski krompir po 60 in celo 75 L, drugi dan je bil za mnogo cenejši, potem dražji itd. Nekdo je pri krompirju zaslužil, drugi izgubil, kar ni nikakor v skladu z normalnim gospodarskim razvojem. Tu bi bila nujno potrebna močna organizacija za prodajo deželnih pridelkov, ki bi cene ustalila. Ni prav, da mora danes goriški okoličan plačati slab krompir po 70 in da mora ubogi kmetovalec iz Gor, ki je dva dni na potovanju z vozom in živino, prodati mogoče boljši krompir po 35 L, kar se je letos dogodilo.

Kaj delamo v mesecu aprilu.

Na njivi. Krompir je večinoma vsajen, ponekod je že izšel. Izišlemu krompirju zelo koristi gnojenje s čilskim solitrom. V tem oziru bi morali oni kmetovalci, ki niso krompirju še nikoli gnojili s čilskim solitrom, posnemati one, ki vsako leto z večjo vneto uporabljajo to koristno gnojilo, ki izdatno poplača trud in strošek. Edino na ta način, da dobe mladi krompirjevi poganjki dovolj hrane, edino na ta način bomo dobili dovolj gomoljev. Koliko čilskega solitra uporabimo, najdemo v marčevi št. »Gospod. Lista«.

V tem mesecu sejemo koruzo, oves, sadimo fižol, bob itd. Pri tem delu ne smemo pozabiti na to, da potrebujemo za govejo živino in za prašiče pese. Pese lahko vsejemo povsod na njivi in uspe tam tudi iz semena, samo, da je zemlja rodovitna. Najboljše vrste so: Mamut, Eckerdorf in Oberndorf.

Na senožeti: Krtine niso še povsod zrvane. Sedaj krti posebno mnogo rijejo, a

se ne smemo jeziti preveč na nje; boljše je, ako potrpežljivo zrvnemo z železnimi grabljami vsako krtino (glej članek!).

Spomladi moramo prehoditi celo senožet in pregledati kakšna je ruša. Ponekod je redka. Redka mesta moramo podsejati s semenom dobrih trav. Glede smeti izpod jasli in izpod sena glej članek v zadnji št. »Gosp. Lista«.

V vinogradu je dela dovolj. Kdor še ni okopal trt, je zadnji čas, da jih okoplje. Trte bi morale biti prej povezane, kot se začnejo solziti, ko že poganjajo sok. Ker je marsikdo s tem delom pozen, zato se mu prelomi marsikateri poganjek.

V sadovnjaku: Vreme v aprilu je navadno aprilovo, to se pravi tako, kot si ga ne želimo. V sadnem vrtu nam aprilovo vreme večkrat zelo mnogo škoduje. Ako je suho vreme moramo vsaj letos vsajenemu drevju večkrat zaliti, ker drugače se ne bo dobro prijelo in je zelo lahko mogoče, da se nam po letu posuši. Zemlja okoli sadne-

ga drevja sploh bi morala biti nekoliko zrahljana in če le mogoče pokrita z gnojem, ker se tako zemlja ohrani vlažna.

Kdor ni še pognojil sadnemu drevju, naj sedaj to stori in pri tem delu naj tako ravna, kot je »Gospodarski list« že pisal.

Zapomniti si moramo, da je sadno drevje najboljšo, ako ima ravno deblo, ki naj stoji navpično na zemljo. Neobhodno potrebno je, da ima mlado drevje primerno oporo, kol. H kolu naj bo mlado drevje samo enkrat prlvezano, in sicer zgoraj. Večkratno privezovanje ni potrebno, temveč celo škodljivo. Koli naj ne bodo previsoki in naj nikdar ne segajo v vejevje, temveč le do spodnje veje krone.

Paziti moramo na različne škodljivce, posebno na listne uši.

V vrtu je dela dovolj. Tu presajamo različno zelenjavo, sadimo fižol, v drugo grah, jedilne buče in kumarčce itd. Ponekod imajo že solato, katero bi morali sejati vsaj vsak mesec enkrat, da jo imamo vedno mlado.

Paziti moramo tudi na različen mrčes, ki vrtu zelo škoduje.

V hlevu: Prišel je čas, ko žival začne dobivati več sveže, zelene krme. Na ta prehod v krmiljeju moramo zelo paziti, ker je nepazljivost povzročila že mnogo škode. Ne smemo misliti, da je za žival zelo koristno, ako tudi z apetitom žre. Posebno pazljivo moramo posvetiti krmiljenju z inkarnatko in sploh z deteljami, ki najprej povzročijo napenjanje živali.

Svinje naj tudi dobe sveže krme, posebno pripravna je domača detelja (kranjska, svinjska). Seveda tudi tu moramo paziti na mero.

V kleti: Ste pretočili v drugič vaše vino. Ako še niste, napravite to takoj, ker s tem delom ne smemo odlašati. Ako bo ostalo vino na drožju in pritisne slučajno hujša vročina, bomo imeli neprijetnosti in nepotrebne stroške.

Na domu: Od 10.—18. t. m. zapade drugi obrok državnega (zemljiškega, hišnega in dohodninskega) davka. 9. april je zadnji dan, ko moremo rekurirati proti nepravilno odmerjenim davkom, ki so bili razloženi na županstvu meseca januarja.

»VITULINA«.

Marsikateri živinorejec je že videl to ime zapisano, ker *vitulino* prodajajo mnoge zadruga in mnogi mirodilničarji (drogisti). *Vitulina* je prah, napravljen iz mleka in nekaterih drugih snovi. Z *vitulino* nadomeščajo pravo kravje mleko pri krmiljenju telet. Nam ni znano, ako je kateri živinorejec pri nas že uporabljal ta prah, a izgleda, da ga v Italiji uporabljajo v izdatni meri.

VINSKI ZAKON,

ki je bil v Italiji v veljavi od 12. aprila 1917 in ki prepoveduje ponarejevanje vin, je bil raztegnjen tudi na Nove pokrajine. Zakon za stare pokrajine prepoveduje med drugim tudi rezanje italijanskih vin z inozemskimi vini. Ta točka je za Nove pokrajine v toliko spremenjena, da se rezanje vin lahko izvrši v prostih lukah pod nadzorstvom carinskih oblasti. Ta sprememba je bila potrebna, ker se v Trstu režejo istrska vina z grškimi in španskimi; to mešanico potem izvažajo na Češko.

Mi moramo pozdraviti enoten zakon proti ponarejevanju vina, a želimo da bi se ponarejevanje vin v resnici tudi onemogočilo.

GOVEDA V ITALIJI

predstavljajo vrednost okoli 25 milijard lir, kot kažejo zadnji računi. Uvoz visoko prekeša izvoz in zato je primerno in koristno posvetiti govedoreji vso pazljivost.

AMERIKANSKI SLADKI KROMPIR!

Sadlike se naročujejo pri uredniku do 25. aprila. Kdor ne naroči, naj se ne zanaša, da jih bo dobil.

Kunčerejci:

Na „Gospodarski list“ se obračajo razni naročniki in prijatelji z vprašanji, kje bi mogli dobiti takega samca, tako samico itd. Da bomo mogli vprašalcem ustreči, Vas prosimo, da nam javite kakšno vrsto redite, kako se izplača, kakšen trg ima, itd.

Perutninarji.

Kdor ima posebne vrste kokoši, naj kratko opiše njih vrednost in naj pošlje opis na naslov lista,

Pozor kmetovalci!

Odprl sem v Gorici, Via Carlo Favetti šte. 6 (nasproti Narodne tiskarne) kmetijsko in vinarsko agencijo pod imenom:

„VINOAGRARIA“

Pečal se bom s posredovanjem prodaje vin in drugih pridelkov v inozemstvu, pre-
skrboval bom združnim in zasebnim obratom, kakor žganjarnam, mlekarnam, kletem
i. t. d. potrebne potreščine in stroje, nakupoval bom grampo, popravljaj bolna in pokvar-
jena vina, oziroma bom dajal nasvete ter prodajal razne kmetijske potreščine, kakor
škarje, cepilne nože, žagice iz svetovnoznane nemške tovarne Kunde, cepilni vosek, ličje,
trakce za cepljenje trt, cevi iz gumija, ebulijoskopi i. t. d.

Blago prvovrstno - cene konkurenčne!

Kdor kupi pri meni potreščine za cepljenje sadnih dreves, temu dam zastoj nekaj
cepičev najboljših sadnih vrst. Sprejemajo se naročila za seme sviloprejk (kavalirjev).

Just Ušaj, oenotehnik

Najpristnejša domača vina dobite vedno pri

Vinarski Zvezi v Gorici

(Via Mameli št. 8 pri stari gimnaziji)

Podpirajte lastnega kmetovalca!

Stara znana gostilna „PRI ČRNEM ORLU“

Via S. Giovanni št. 6

toči pristna domača vina: briško rebulo, vipavsko belo in črno vino ter
kraški teran. — Izborna kuhinja. — Dvorana za zboravanja in dvorišče
za krogle.

FIEGL IVAN.

Elija Čuk Gorica Stolni trg

Šivalni stroji „Original Titan“, „Pfaff“ jamčeni 30 let.
Dvokolesa „Bianchi“ in „Altena“. — Velika zaloga
orožja in streliva in posameznih delov zgoraj imeno-
vanih strojev. Lastna delavnica.

G. CARLOTTO — GORICA

Piazza Cavour (ex P. Duomo) Stolni trg 3.

Izbrana vrtnarska, poljedelska in travniška semena. Zaloga žita, umetnih gnojil
in raznih sredstev za uničevanje rastlinskih škodljivcev in bolezni.

Katoliško tiskovno društvo

- - vpisana zadruga z omejenim jamstvom - -

Gorica, Riva Piazzutta šte. 18

V Gorici, v januarju 1924.

oooo

Knjigarna K. T. D. v Gorici, Via Carducci št. 2

„Zadružna tiskarna“ v Gorici

Knjigoveznica (E. Bednarik) } v Gorici, Riva Piazzutta 18

Mladika (družinski mesečnik)

Svečarna (J. Kopač) v Gorici, Via Carducci št. 2-4.

Telefon št. 253

P. n.

Z velikim zadoščenjem ugotavljamo, da so si podjetja našega K. T. D. pridobila polno zaupanje vseh slojev našega ljudstva.

Bodite uverjeni, da se bo K. T. D. vedno pokazalo vredno tega zaupanja.

Saj so se njegovi člani, med katere štejemo naše najodličnejše kulturne delavce, že pri ustanovitvi v zadružni pogodbi odrekli vsaki udeležbi pri morebitnih dobičkih, tako da je vsaka sebična tendenca popolnoma izključena. Pač pa se ves dobiček podjetij uporablja v kulturne namene, kakor to določajo pravila.

Zato Vas vabimo in prosimo, da se tudi v bodoče poslužujete naših podjetij:

Knjigarne K. T. D. - Via Carducci št. 2,

Zadružne tiskarne - Riva Piazzuta št. 18,

Knjigoveznice (E. Bednarik) - Riva Piazzutta št 18,

Svečarne (J. Kopač) - Via Carducci 2-4.

Z odličnim spoštovanjem

Načelstvo K. T. D.